

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Financave/Ministarstv za Finansije/ Ministry of Finance

**KONCEPT DOKUMENTI PËR TRAJTIMIN E KUADRIT
LIGJOR
TË TATIMEVE DHE PROCEDURAVE NË FUSHËVEPRIMIN
E ADMINISTRATËS TATIMORE TË KOSOVËS (ATK)**

**KONCEPT DOKUMENTI PËR TRAJTIMIN E KUADRIT LIGJOR
TË TATIMEVE DHE PROCEDURAVE NË FUSHËVEPRIMIN E
ADMINISTRATËS TATIMORE TË KOSOVËS (ATK)**

Ky Koncept Dokument është përgatitur në përputhje me Udhëzuesin Nr. 074/2012 për hartimin e Koncept Dokumenteve dhe Memorandumeve Shpjeguese, të datës 19 mars 2012, dhe në përputhje me Rregulloren e Punës Nr. 09/2011 së Qeverisë së Republikës së Kosovës (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës / Nr. 15 e Dt. 12 Shtator 2011).

Ky koncept dokument është paraparë të hartohet sipas planit të punës së Ministrisë së Financave dhe si i tillë është përfshirë në Programin Legjislativ të Qeverisë së Republikës së Kosovës për vitin 2018.

Nevoja për hartimin e këtij koncept dokumenti është paraqitur për shkak se legjislacioni tatimor aktual në fuqi, edhe pse bën adresimin e procedurave, të drejtave dhe detyrimeve të tatimpaguesve, po edhe të Administratës Tatimore, në çështjet e propozuara për ndryshime, ka raste kur ka qenë pengesë dhe nxitës i mos përmbushjes së obligimeve dhe pengesës për përmbushjen vullnetare.

Koncept dokumenti është përgatitur nga Ministria e Financave dhe ne konsiderojmë se janë plotësuar kushtet që ky dokument të procedohet dhe të miratohet nga Qeveria e Republikës së Kosovës.

Përmbajtje	
Kapitulli 1: Hyrje.....	4
Kapitulli 2: Përshkrimi dhe definimi i çështjeve kryesore.....	5
Kapitulli 3: Synimet dhe objektivat.....	5
Kapitulli 4: Opsionet.....	6
Kapitulli 5: Përmbledhje e Opsioneve.....	7
Ligji për Administratën Tatimore dhe Procedurat:	7
Ligji për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar:	12
Ligji për Tatimin në të Ardhura Personale:.....	13
Ligji për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave:.....	15
Kapitulli 6: Analiza e opsioneve.....	17
Pasojat e të gjitha opsioneve të konsideruara.....	18
Vlerësimi i ndikimit financiar për secilin propozim	18
Kapitulli 7: Konsultimi	18
Kapitulli 8: Krahasimi i opsioneve	19
Kapitulli 9: Rekomandimi.....	19
Kapitulli 10: Komunikimi	19

Kapitulli 1: Hyrje

Ky Koncept Dokument është i bazuar në Programin e Qeverisë së Republikës së Kosovës për periudhën 2017-2021, si dhe Strategjinë Kombëtare të Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe Luftimin e Ekonomisë Joformale, Pastrimit të Parave, Financimit të Terrorizmit dhe Krimeve Financiare për periudhën 2014-2018 dhe janë këto dokumentet bazë, në të cilat është mbështetur edhe Vendimi i Ministrisë së Financave (MF) për themelimin e Ekipit Përgjegjës për hartimin e këtij Koncept dokumenti

Aktualisht, tatimet në përgjithësi në Kosovë rregullohen me ligje të veçanta, varësisht llojit të tatimit (Tatimi mbi Vlerën e Shtuar – TVSh, me Ligjin Nr. 05/L-037, Tatimi në të Ardhura Personale – TAP, me Ligjin Nr. 05/L-028, si dhe Tatimi në të Ardhurat e Korporatave – TAK, me Ligjin Nr.05/L-029), kurse procedurat i rregullon Ligji Nr. 03/L-222 për Administratën Tatimore dhe Procedurat, i ndryshuar dhe plotësuar me Ligjin nr. 04/L-102 dhe 04/l-223.

Megjithatë, legjislacioni tatimor aktual në fuqi, edhe pse bën adresimin e procedurave, të drejtave dhe detyrimeve të tatimpaguesve, po edhe të Administratës Tatimore, në çështjet e propozuara për ndryshime, ka raste kur ka qenë pengesë dhe nxitës i mos përmbushjes së obligimeve dhe pengesës për përmbushjen vullnetare. Në anën tjetër, Legjislacioni aktual përmban edhe gabime teknike që duhet të përmirësohen.

Edhe pse Ligji për Administratën Tatimore dhe Procedurat, në pjesën dërmuese të tij është në pajtim me raportet e institucioneve ndërkombëtare, përfshirë Rekomandimet e FMN-së, të cilët adresojnë kryesisht problemin e borxheve të tatimpaguesve, në të cilën çështje kemi edhe ngecjet më të mëdha të tatimpaguesve pavarësisht statusit të tyre, bizneset individuale dhe juridike, po edhe ngecjet e Administratës Tatimore. Këta e konsiderojnë Ligjin të vështirë për t'u aplikuar. Andaj, kjo kërkon që Ligji të rishikohet, të bëhet me i thjeshtë, më i qartë dhe mangësitë e caktuara dhe gabimet teknike kërkojnë ndryshime dhe korrigjime. Këto probleme mund të adresohen vetëm me hartimin e Projektligjit, i cili synohet të ofrojë një aplikim më të lehtë dhe më të qartë të dispozitave të përmbushjes tatimore.

Ndryshimet do të adresojnë strukturën e Ligjit më objektiv të sqarimit të Ligjit dhe aplikimit më të lehtë. Ndryshimet e tilla përfshijnë gjithashtu thjeshtësimin e Ligjit duke përpiluar dispozitat e përgjithshme kur kjo është e mundur, dhe dispozitat e veçanta vetëm kur dispozitat e përgjithshme nuk janë të mjaftueshme.

Arsyet kryesore të përgatitjes së koncept dokumentit për këto ligje, janë harmonizimi me legjislacionin e Bashkimit Evropian dhe praktikat ndërkombëtare. Gjithashtu, arsye është edhe krijimi i një mjedisi më të favorshëm biznesor.

Andaj, me qëllim të adresimit të problemeve me të cilat ballafaqohen tatimpaguesit dhe institucionet e zbatimit të Ligjit, përfshirë këtu edhe problemet përmbajtësore dhe ato teknike të ligjeve aktuale në fuqi dhe të sfidave që lindin për harmonizimin e mëtejshëm të këtyre ligjeve me legjislacionin e BE-së dhe praktikave ndërkombëtare, Ministria e Financave ka themeluar Grupin Punues për hartimin e Koncept Dokumentit për Trajtimin e Kuadrit

Ligjor të Tatimeve dhe Procedurave në Fushëveprimin e ATK-së, në përbërje nga përfaqësues nga Administrata Tatimore e Kosovës dhe zyrtarë nga Ministria e Financave.

Në grupin punues janë kyçur dhe kanë dhënë kontributin e tyre edhe zyrtar tjerë përgjegjës për fusha të cilat ndikohen nga Legjislacioni tatimor. Po ashtu, një kontribut të posaçëm ka pasur edhe GIZ.

Kapitulli 2: Përshkrimi dhe definimi i çështjeve kryesore

Grupi Punues për hartimin e Koncept Dokumentit për Trajtimin e Kuadrit Ligjor në fushën e Tatimeve dhe Procedurave në Fushëveprimin e ATK-së, kryesisht është fokusuar në realizimin e qëllimit të përcaktuar me Vendim të Ministrisë së Financave, përmes identifikimit të nevojës së rishikimit të të gjitha ligjeve sipas llojit të tatimeve dhe Ligjit për Administratën Tatimore dhe Procedurat.

Në aspektin e përputhshmërisë së procedurave tatimore me ligjet tjera, janë konstatuar kryesisht mospërputhjet në afatet që bien ndesh Ligjet mes tyre, si e drejta e deklarimit, rimbursimit dhe korigjimit të deklaratave, që paraqet konflikt mes tyre, etj.

Në aspektin përmbajtësor, shumica e çështjeve të trajtuara kanë qenë të identifikuar paraprakisht gjatë zbatimit të procedurave nga tatimpaguesit dhe pengesat që kanë hasur në praktikë. Disa mangësi janë hasur edhe nga Institucionet jashtë ATK-së, të cilat janë marr me trajtimin e ankesave të tatimpaguesve, siç janë Bordi i Pavarur për Rishqyrtimin e Ankesave dhe Gjykata themelore – Divizioni Fiskal. Gjithashtu, vështirësi janë paraqitur edhe në zbatimin e kërkesave të ATK-së për Institucionet tjera të zbatimit të ligjit, sikur janë Policia e Kosovës, në rastet e ndalimit të tatimpaguesve. Grupi punues për hartimin e koncept dokumentit ka adresuar këto çështje dhe çështje tjera, si në piken pesë (5) – Elementet kryesore të politikës së propozuar (përmbledhja e opsioneve).

Kapitulli 3: Synimet dhe objektivat

Programi i Qeverisë së Republikës së Kosovës për periudhën 2017-2021, si dhe Strategjia Kombëtare e Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe Luftimin e Ekonomisë Joformale, Pastrimit të Parave, Financimit të Terrorizmit dhe Krimeve Financiare 2014-2018, janë dokumentet bazë, në të cilat është mbështetur edhe Vendimi i Ministrisë së Financave (MF) për themelimin e Ekipit Përgjegjës për hartimin e këtij Koncept dokumenti. Zhvillimi ekonomik, dhe punësimi si objektiv 3 i MF, do të bazohen në iniciativën private, konkurrencën dhe tregun e hapur, si forcat kryesore që sigurojnë prosperitet ekonomik. Që të arrihet ky synim i Qeverisë i shprehur me programin e saj të punës për periudhën 2017-2021, është e domosdoshme të përmirësohet edhe legjislacioni që krijon mundësi për zhvillimin më të mirë të të bërit biznes në Kosovë, përmes rritjes së efikasitetit të ofrimit të shërbimeve, sistemit të inspektimeve shtetërore dhe zvogëlimit të pengesave administrative për bizneset.

Me qëllim të rritjes së mirëqenies së qytetarëve të Republikës së Kosovës, Shtylla II e Programit të Qeverisë, ka përcaktuar si prioritate në periudhën 2017-2021:

1. Zhvillimin ekonomik, dhe
2. Punësimin.

Kështu që, Ministria e Financave ka vendosur të krijojë Grupin Punues për rishikimin e kuadrit ligjor në fushën e tatimeve direkte dhe indirekte në Kosovë, në mënyrë që propozimet e bëra të jenë në funksion të zbatimit më të drejtë dhe më të lehtë të ligjeve tatimore dhe procedurave nga ana e tatimpaguesve dhe të Administratës Tatimore në funksion të Përbushjes vullnetare të tatimeve, duke:

- Sistematizuar strukturën dhe përmbajtjen;
- Ndryshuar dispozitat e nevojshme;
- Korrigjuar gabimet teknike; dhe
- Adaptuar legjislacionin sekondar.

Arritja e këtyre qëllimeve në përgjithësi, e veçanërisht të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik, përfshirë edhe fushën e tatimeve kërkon që legjislacioni tatimor të jetë në funksion të përbushjes tatimore nga ana e tatimpaguesve, posaçërisht përbushja vullnetare e tatimeve.

Ky qëllim i përcaktuar, synohet të realizohet përmes tri objektivave:

- Sistematizimi i duhur i dispozitave ligjore në fuqi;
- Harmonizimi i mëtejshëm i legjislacionit me rekomandimet e institucioneve kombëtare dhe ndërkombëtare; dhe
- Evitimi i pengesave në zbatimin e legjislacionit tatimor në përgjithësi.

Kapitulli 4: Opsionet

Në mbështetje të dispozitave të përcaktuara me Udhëzimin për hartimin e Koncept Dokumentit, Grupi punues në takimet e veta ka shqyrtuar tri opsionet e mundshme, të cilat i përkrah Udhëzimi, me të cilat mund të adresohet objektivi i tij, që synon ngritjen e nivelit të përbushjes tatimore, si në vijim:

Opsioni 1 - Opsioni i adresimit të problemeve me hartimin e akteve nënligjore;

Opsioni 2 -- Opsioni i adresimit të problemeve me anë të ndryshimit të qasjes së zbatimit dhe ruajtjes së status quos; dhe

Opsioni 3 - Opsioni i plotësimit dhe ndryshimit të ligjeve ekzistuese apo hartimit të ligjeve të reja.

Opsioni i parë dhe i dytë, nuk mund të adresojnë problemet e identifikuar, andaj, opsioni i vetëm për Grupin Punues për përgatitjen e Koncept Dokumentit, është rekomandimi për Qeverinë e Republikës së Kosovës që të mbetet opsioni i hartimit të projektligjeve për plotësimin dhe ndryshimin e ligjeve ekzistuese, sipas llojit të tatimeve (TVSH; TAP dhe TAK) dhe hartimin e Projektligjit të ri për Administratën Tatimore dhe Procedurat, varësisht nga volumi i ndryshimeve të propozuara.

Kapitulli 5: Përmbledhje e Opsioneve

Elementet kryesore të politikës së propozuar që duhet të trajtohen me këto katër projektligje do të përqendrohen në aspektin përmbajtësor dhe në atë teknik.

Disa nga ndryshimet përmbajtësore të kërkuara, por duke mos u limituar, janë si në vijim:

Ligji për Administratën Tatimore dhe Procedurat:

1. **Neni 1, Përkufizimet**, duhet të riformulohet, me qëllim të zgjerimit të përmbajtjes së përkufizimeve që të jenë në harmoni me zhvillimet në modernizimin e shërbimeve elektronike në veçanti dhe në përmbushjen tatimore në përgjithësi. Posaçërisht janë identifikuar për riformulim paragrafët: 1.8. Pasqyrë informatash; 1.9. Deklaratë tatimore; 1.11. Dorëzim; 1.24. Periudhë tatimore, 1.41. Tatimpagues, 1.42. Transferimi i asetëve, etj.
2. **Neni 2, Administrata Tatimore e Kosovës**, me reformën e re të konsolidimit dhe ri formatimit të Institucioneve të të hyrave (Doganë dhe ATK) në një agjenci të vetme, propozimi për trajtim ligjor mund të ndikoj në rolin dhe përgjegjësitë e ATK-së dhe funksionet e ATK-së. Në funksion të këtij ndryshimi duhet të rishikohet edhe roli i ardhshëm i ATK-së. Shembulli i Sllovenisë dhe Kroacisë është model shumë praktik i organizimit dhe funksionimit të Tatimeve dhe Administratës. Kanë ligje të veçanta të Institucionit (Administratës Tatimore) dhe të Procedurave tatimore dhe administrative. Grupi rekomandon që ky model i organizimit dhe funksionimit të jetë edhe në versionet për Ligjin e ardhshëm. Në mënyrë të veçantë duhet të përcaktohet e drejta e krijimit të zyrës së Avokatit të tatimpaguesve dhe detyrat e këtij funksioni, pavarësisht të drejtës për krijimin e strukturës organizative të ATK-së.
3. **Neni 3, Drejtori i Përgjithshëm i ATK-së**, Përgjegjësitë e Drejtorit të ATK-së të përcaktuara në nenin 3 duhet të pasurohen edhe me mundësinë e përcaktimit të pagave (shpërblimeve) të veçanta për zyrtarët e saj, në bashkëpunim me Ministrinë e Financave. Kjo mundësi të merret si model edhe Ligji slloven dhe kroat për këto Institucione. Në mënyrë të veçantë rekomandohet të rishikohen dhe fuqizohen paragrafët 3.5 dhe 3.6. Po ashtu, te neni 3, duke marrë parasysh modelet e ligjeve të vendeve tjera do të trajtohet edhe mundësia e përcaktimit të ndëshkimeve në raste të veçanta për zyrtarët e ATK-së, atëherë kur të njëjtit veprojnë në dëm të tatimpaguesit.
4. **Neni 11, Numri Fiskal dhe Pajisja me Certifikatë Fiskale**, me qëllim që të kemi një bazë të dhënash unike dhe cvitimit të regjistrimit të dyfishtë në ARBK dhe ATK, konsiderojmë se Agjencioni për Regjistrimin e Bizneseve në Kosovë duhet të jetë i vetmi agjencion që mbanë regjistrin tregtar, kryen regjistrime në regjistrin tregtar, publikon të dhënat e regjistrit të mbajtur, bazuar në dispozitat e Ligjit mbi Shoqëritë Tregtare. Në linjë me zhvillimet në Teknologjinë Informative dhe standardizimin e procesit të regjistrimit të bizneseve, pajisjes së tyre me Numër fiskal rekomandohet që

ky nen të riformulohet. Po ashtu, këtu do të qartësohet edhe procedura e pajisjes së OJQ-ve me Numër Fiskal.

5. **Neni 12, Çregjistrimi i Tatimpaguesve, të riformulohet, me qëllim që të kemi një bazë të dhënash unike dhe evitimit të çregjistrimit të dyfishtë në ARBK dhe ATK, konsiderojmë se Agjencioni për Regjistrimin e Bizneseve në Kosovë duhet të jetë i vetmi agjencion që mbanë regjistrin tregtar, kryen regjistrime në regjistrin tregtar, publikon të dhënat e regjistrit të mbajtur, bazuar në dispozitat e Ligjit mbi Shoqëritë Tregtare. Ky nen duhet të riformulohet dhe të jetë kusht për çregjistrim, plotësimi i kërkesave të ATK-së. Do të duhet të krijohet mundësia që nëse tatimpaguesi e njofton ATK-në për pushim të aktivitetit të tij për një periudhë tatimore të caktuar, të mos kërkohet nga ai dorëzim deklarate tatimore. Në këtë rast njoftimi i tij për pushim aktiviteti për një periudhë të caktuar të konsiderohet si deklaratë me zero.**
6. **Neni 13, Krijimi dhe mbajtja e regjistrave, të riformulohet, pragrafi 1 (gabim teknik) të fshihet kjo pjesë e tekstit sepse ka mbet pa dashje "pjesa tjetër e tekstit mbetet e pandryshuar."**

Ndryshimet eventuale që vendosen në Ligjet Tatimore (TVSh, TAP dhe TAK), si dhe Ligjeve tjera (Raportimi Financiar dhe kontabilitet, Ligji për Kontributet Pensionale, etj.) të reflektohen edhe në Ligjin e Procedurave në mënyrë që të mos jenë në kundërshtim me njëra tjetrën. Tek ky nen, në mënyrë të veçantë është propozuar të riformulohen paragrafët 2.1, 4 dhe 5. Duke pas parasysh ndikimin në përmbushjen tatimore të rregullit që transaksionet në mes personave të përfshirë në aktivitete afariste, i cili ka përcaktuar që "Çdo transaksion mbi pesëqind (500) euro, i bërë në mes të personave të përfshirë në aktivitet ekonomik, pas 1 janarit të vitit 2009 kërkohet të bëhet përmes llogarisë bankare.
7. **Neni 14 – Qasja në libra, regjistrime, kompjuterë dhe pajisje të tjera për ruajtjen e regjistrave, do të riformulohet duke shtuar edhe një paragraf të ri që do të përcaktoj kohëzgjatjen e një kontrolli tatimor.**
8. **Neni 15, Mbledhja e informatave ose provave, paragrafi 3, çdo person i cili nuk paraqitet në kohën dhe vendin e specifikuar, apo për të dhënë informatat, në përgjigje të kërkesave për informata të përshkruara në paragrafin 1 të këtij Neni, do t'i nënshtrohen gjobës pesëqind (500) euro.**

Duhet të jetë pjesë e një analize për zbatimin e saj nga ATK, dhe nëse rezulton analiza me interes për përmbushjen, të mbetet në të kundërtën duhet të modifikohet.
9. **Neni 18, Vetë-vlerësimi, duhet të sqarohen situatat kur tatimpaguesit bëjnë korigjime për periudhat në të cilat nuk ka pas vlerësime nga ATK, posaçërisht periudhat para atyre të cilat i ka ndryshuar vlerësimi nga ATK. Çdo ndryshim të reflektohet në mënyrë të dyanshme (për tatimpaguesin dhe ATK). Gjithashtu, kjo duhet të harmonizohet me Ligjin për TVSh (neni 38). Duhet të jetë pjesë e një analize për zbatimin e saj nga ATK, në funksion të harmonizimit me kërkesat gjyqësore për parashkrimin e lëndëve, dhe nëse rezulton analiza me interes për përmbushjen, të mbetet, në të kundërtën duhet të modifikohet.**
10. **Neni 19, Vlerësimi i Drejtorit të Përgjithshëm për Tatimin, të riformulohet, me qëllim të eliminimit të dykuptimisë dhe shprehjes së subjektivizmit. Ky nen duhet të riformulohet dhe të bëhet më i qartë duke eliminuar konfuzionin në shprehjen "beson"**

duke e fuqizua me prezencën e dëshmimeve dhe informatave. Ndryshimet e këtij neni duhet të përfshijnë edhe konceptin e projektit ZGJONA (BUSTRA), i cili është duke u zhvilluar si pilot projekt i mbështetur nga ekspertët Gjerman, përkatësisht nga GIZ-i. Rekomandohet të riformulohet neni 19 në tërësi. Po ashtu, te neni 19 do të shtohet një paragraf i ri, i cili do të përcaktoj se në rastin e një ri-kontrolli pas ankesës nga Departamenti i Ankesave apo Gjykata, zyrtari tatimor dhe mbikëqyrësi i tij i drejtpërdrejt që kanë marrë pjesë në ri vlerësimin e parë, nuk do të mund të marrin pjesë në ri kontrollin e dytë. Pra, do të riformulohet neni 19, në tërësi.

11. **Neni 20, Kufizimet kohore për vlerësimet**, rekomandohet që të riformulohet neni 20 për shkak të paqartësive (dilemave) ndërmjet paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni.
12. **Neni 21, Ankesa kur ka vlerësim në rast rreziku**, paragrafi 1, nëse kthehet autoriteti i BORDIT atëherë të mbetet siç është, përndryshe ajo pjesa ku përmendet bordi duhet të ndryshohet në Gjykatë Themelore.
13. **Neni 22, Njoftim Vlerësimi**, të riformulohet duke i përcaktuar elementet që duhet t'i përmbajë akti administrativ.
14. **Neni 28, Interesi**, për aplikimin e Interesave dhe ndëshkimit duhet të gjendet një formë më efektive dhe nxitëse për tatimpaguesin. Në mënyrë të veçantë duhet të rishikohet paragrafi 2. Kufizimi i rrjedhjes së interesit duhet të lidhet me të drejtën e ATK-së për periudhën e kufizuar të mbledhjes së tatimeve, pra duhet të modifikohet në përputhje me kohën e mbledhjes së tatimeve. Ka propozime që të aplikohet kufizimi i rrjedhjes së shkallës së interesit dhe pas arritjes së një niveli të përcaktuar të ndalet llogaritja e interesit.
15. **Neni 30, Kreditimet dhe rimbursimet**, rekomandohet që ky nen të plotësohet / ndryshohet duke përfshirë procedurat e përcaktuara me Rregulloren e brendshme të ATK-së për shqyrtimin e kërkesave për rimbursim, nxjerrë në vitin 2017.
16. **Neni 33, Barra**, duhet të riformulohet për sqarime më të plota në funksion të zbatimit më të drejtë në rastin e kohës dhe vlerës së barrës, në rastin kur pasuria shitet në ankand. Gjithashtu, propozimi është që për barrën të vendosen kufizime të posaçme në mënyrë që të rritet efikasiteti dhe të mos ngulfaten tatimpaguesit në zhvillimin e biznesit. Ideja është që të bëhet vlerësimi i pasurisë paraprakisht për vendosjen e barrës (p.sh. barra vendoset në pasurinë që është në proporcion me dyfishin e borxhit tatimor). Gjithashtu, duhet të shqyrtohet efikasiteti i barrës tatimore në pasuritë e Ndërmarrjes Shoqërore që menaxhohet nga AKP.
17. **Neni 36, Shitja në ankand publik dhe Neni 37, Kufizimet mbi mbledhjen e detyrueshme**, duhet të rishikohen, të sqarohen dhe plotësohen më shumë, me qëllim që të jenë më funksionale për mbledhjen e tatimeve.
18. **Neni 41, Ndalesat për largim**, kjo dispozitë shpesh ka qenë kërkesë e diskutueshme edhe nga Policia e Kosovës dhe është komentuar se është ndërhyrje në procedurat gjyqësore. Të ri definohet dhe të bëhet një analizë e zbatimit të saj nga ATK dhe efektet e saj. Po ashtu, të riformulohet emërtimi i nenet "Moslejimet për largim".

19. Neni 43, **Borxhet tatimore të pambledhshme**, për borxhet tatimore, krahas rishikimit të aplikimit të ndëshkimeve dhe interesave duhet të shqyrtohet mundësia e fuqizimit të funksionit të Mbledhjes së detyrueshme dhe thjeshtësimit të procedurave për shlyerjen e borxheve. Anulimi dhe fshirja e borxheve të definohet saktë, siç rekomandohet edhe tek veprimet e mbledhjes së detyrueshme (çdo kufizim në mbledhjen e detyrueshme të trajtohet edhe në funksion të anulimit të borxheve).
20. Neni 45, **Drejtori i Përgjithshëm mund të ri-karakterizojë marrëveshjet**, do të rishikohet me qëllim të qartësimit të mënyrës dhe rasteve kur transaksionet ri-karakterizohen.
21. Neni 46, **Transaksionet mes personave të lidhur**, të riformulohet me qëllim të definimit të situatave kur transaksionet nuk janë sipas vlerës së tregut.
22. Neni 47, **Shkëmbimi i transaksioneve dhe raportimi i informatave nga palët e treta**, të riformulohet për të sqaruar më konkretisht momentin e transaksionit të këmbimit, si dhe harmonizimin me Ligjet tatimore (TVSH, TAP dhe TAK). Po ashtu, riformulim edhe i paragrafit 3 të këtij neni, ku do të përjashtohen deklaruesit e TVSH-së për të dorëzuar Raportin e blerjeve mbi 500€, pasi që këta dorëzojnë Librin e Blerjes dhe Librin e Shitjes për çdo muaj dhe aty përfshijnë të gjitha transaksionet e tyre.
23. Neni 48, **Nën-deklarimi i të ardhurave dhe arkëtimet e devijuara**, Kërkohet që në këtë nen të bëhen zgjerime për të treguar saktë se në cilin rast do të mundet ATK të përdorë metodë indirekte e kontrollit dhe cilën metodë indirekte në cilin rast. Formulimi i këtij neni është shumë gjeneral dhe si pasojë len hapësirë edhe për keqpërdorim apo për subjektivizëm.
24. Neni 49, **Sanksionet për mos përmbushje**, çdo sanksion i vënë sipas nenit 50 deri 61 të këtij ligji do të konsiderohet si detyrim tatimor ndaj ATK-së dhe i mbledhshëm si tatim. Të gjitha këto nene duhet të rishikohen dhe të analizohet zbatimi i tyre për ngritjen e funksionalitetit të ATK-së dhe lehtësimit në funksion të nxitjes së përmbushjes vullnetare. Ndëshkimet duhet të rishikohen, marrë parasysh edhe Ligjin për kundërvajtje, më konkretisht procedurat e përcaktuara me këtë ligj. Ndryshimet e këtij neni duhet të përfshijnë edhe konceptin e projektit ZGJONA (BUSTRA), i cili është duke u zhvilluar si pilot projekt i mbështetur nga ekspertët Gjerman, përkatësisht nga Organizata GIZ. Po ashtu, te ky nen do të trajtohet mundësia e përcaktimit të aplikimit të ndëshkimeve vetëm në rastet kur zyrtari tatimor ka konstatuar shkeljen e jo edhe në rastet kur tatimpaguesi njofton vetë ATK-në për gabimet e ndodhura.
25. Neni 59, **Ndëshkimi administrativ për mallrat pa origjinë**, krahas korrigjimit të fjalës "origjinë" me fjalën "dokumentacion" duhet të riformulohet me qëllim të sqarimit të tij për aplikim dhe duhet të përputhet me masën e marrjes së pasurisë.
26. Neni 60, **Ndëshkimi për mashtrim civil**, duhet të rishikohet, ndoshta edhe të liqet në tërësi. Arsyeja e këtij propozimi është bazuar në faktin se është aplikuar vetëm njëherë dhe atë pa rekomandim të zyrës ligjore të ATK-së.

27. Neni 62, Zbritja e sanksioneve, duhet të shtohen paragraf të rinj, të cilët do të përcaktojnë zbritje të sanksioneve në rast të pagesave të menjëhershme të gjobave (p.sh., nëse një gjobë e aplikuar nga ATK, paguhet nga tatimpaguesi brenda 10 ditëve, të paguhet vetëm 50% e gjobës).
28. Neni 63, Veprat penale në fushën e tatimeve, te paragrafi 4, kjo dispozitë duhet t'i paraprijë nenit 313 të Kodit Penal të Republikës së Kosovës në lidhje me veprat penale në fushën e tatimeve apo shmangien e kontributeve pensionale. Të bëhet harmonizimi me Kodin Penal të Kosovës.
29. Neni 72, Pjesëmarrja e ATK-së në procedurat gjyqësore, me qëllim të prezantimit sa me të drejtë të fakteve të trajtuara në proceset e vlerësimit tatimor të tatimpaguesit nga ATK, duhet të rishikohet ky nen dhe të zgjerohen të drejtat e ATK-së në proceset përfaqësuese në procedurat gjyqësore. Duhet të analizohet ana funksionale e përfaqësimit nga ATK në Gjykatë. Konsiderojmë se është më se e nevojshme që barrën e provës ta ketë ATK.
30. Neni 77, Ankesat në Administratën Tatimore, krahas lehtësimeve dhe thjeshtësimit të ndëshkimeve dhe gjobave duhet të rishikohet edhe afati i kthimit të vendimit (përgjigjes) palës së pakënaqur në një afat më të shkurtër. Po ashtu, duhet të përputhen ankesat e tatimpaguesit në nivelet tjera të ankimimit në përputhje me Institucionet tjera, përfshirë edhe mundësinë e pagesës në formë takse për tatimpaguesit që ushtrojnë ankesë në Departamentin e Ankesave. (të korrigohet teksti: në vend të BPR, tani Divizioni fiskal). Po ashtu, te ky nen do të përcaktohet se në rastet kur Departamenti i Ankesave kthen çështje në rivendosje, ri kontrolli do të përfshijë vetëm çështjet në të cilat tatimpaguesi ka parashtruar ankesë dhe Departamenti i Ankesave i ka aprovuar. Gjithashtu, te ky nen do të përcaktohet lejimi i parashtrimit të Ankesës në Departamentin e Ankesave për vlerësimet që nxirren nga Njësia e Hetimeve Tatimore.
31. Neni 78, Themelimi i Bordit të Pavarur për Rishqyrtime, të riformulohet dispozita konform Ligjit Nr. 04/L-102, apo rikthimi i mandatit të Bordit për Ankesa dhe Parashtrësia, do të trajtohet si mundësi në kuadër të përgatitjes së Projektligjit.
32. Neni 82, Detyrimi për të paguar gjatë procedurës së ankesave, të shtohet një paragraf i ri për vendosjen e kufizimeve në mbledhjen e detyrueshme (konfiskim) edhe për pasurinë e luajtshme, deri në vendimin nga Departamenti i Ankesave në ATK. Kjo do të krijoj një besueshmëri më të madhe për ATK në raport me tatimpaguesit.
33. Neni 85, Ruajtja e integritet të ATK-së dhe Kundër korrupsioni, të rishikohet për harmonizim me Ligjin për parandalimin e konfliktit të interesit.
34. Neni 86, Masat e përkohshme Ndërkombëtare, të riformulohet duke ofruar sqarime më të qarta, përfshirë edhe riformulimin e emërimit të nenit.

Ligji për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar:

1. Neni 2, përkufizimet, do të riformulohet përkufizimi "Furnizim" me qëllim të sqarimit se është fjala për shitje apo blerje.
2. Neni 20, Vendi i furnizimit të shërbimit, paragrafi 2, nën-paragrafi 2.2, si dhe paragrafi 4, nën-paragrafi 4.2 të rishikohen, me qëllim të harmonizimit me Direktivën e BE-së.
3. Neni 22, Momenti i lindjes së detyrimit dhe ngarkimi me TVSH për furnizimet e mallrave dhe shërbimeve, paragrafi 2, nën-paragrafi 2.3, nën-nën-paragrafi 2.3.1 të riformulohet.
4. Neni 23, Momenti i lindjes së detyrimit dhe ngarkimi me TVSH për importimin e mallrave, të riformulohet ky nen në tërësi me qëllim të shtyrjes së pagesës së TVSH-së në import deri në deklarimin e deklaratës së TVSH-së, modeli slloven.
5. Neni 27, Lirimet për aktivitetet e caktuara me interes publik, paragrafi 1, nën-paragrafët 1.16 dhe 1.19 të rishikohen për të qenë në harmoni me Direktivën e BE-së. Po ashtu, te ky nen do të analizohet edhe përfshirja e furnizimit të barnave.
6. Neni 33, Lirimet në lidhje me transaksionet e caktuara që trajtohen si eksporte, riformulim i nën-paragrafëve të paragrafit 3 të këtij neni. Po ashtu, te neni 33 të shtohet një paragraf i ri, i cili do të trajtoj procesin e ujemit (transaksionit barter) tek mullinjtë.
7. Neni 38, Mënyra e ushtrimit të së drejtës për të zbritur TVSH e zbritshme, të shtohet paragraf i ri ku rekomandohet që në rast të mos aplikimit të ngarkesës së kundërt të TVSH-së, kur të tjerat kushte janë plotësuar, të mos ketë kufizim për mosnjohje të TVSH-së së zbritshme deri në periudhën e fundit të vitit vijues, por e drejta e zbritjes në këto raste të jetë e kufizuar me periudhën 6 vjeçare. Po ashtu, paragrafi 3 do të riformulohet për të definuar më qartë të drejtën e zbritjes së TVSH-së në rastet kur furnizuesi nuk është person i tatueshëm (deklarues për TVSH) por faturon me TVSH dhe në rastet kur furnizuesi është deklarues për TVSH, mirëpo, furnizimi nuk duhet të jetë me TVSH, por është faturuar me TVSH.
8. Neni 40, Kërkesat për Rimbursim të TVSH-së, të riformulohet duke inkorporuar procedurat e përcaktuara me Rregullore të brendshme të nxjerrë nga ATK në vitin 2017.
9. Neni 41, Rregullimi i zbritjeve, për pasurinë e paluajtshme të behet 10 vite e jo 20 vite siç është në Ligjin aktual.

10. Neni 42, Zbritja e TVSH-së së zbritshme në fillimin e aktivitetit ekonomik si person i tatueshëm i regjistruar për TVSH, të shtohet paragraf i ri ku duhet të njihet TVSH e zbritshme edhe për mallrat kapitale (për pjesën e pa zhvlerësuar), e jo vetëm për mallrat që tatimpaguesi i ka në stok, si dhe kufizimi i afatit kohor të blerjes së mallrave/aseteve.
11. Neni 43, Borxhi i keq për nevoja të TVSH-së, të rishikohet ky nen dhe të caktohet kohëzgjatja se për çfarë periudhe mund të njihet borxhi i keq.
12. Neni 47, Note debiti – notë krediti, të riformulohet dhe notë debiti/krediti nuk duhet të lidhet vetëm me nenin 41. Po ashtu, të shtohet një paragraf i ri, i cili ka të bëjë me lejim vjetor “Referenca në kontratën dhe shumën vjetore si bazë”.
13. Të rishikohet Shtojca III – Lista e furnizimeve të mallrave dhe shërbimeve për të cilat mund të zbatohen normat e ulura sipas paragrafit 3 të nenit 26.

Ligji për Tatimin në të Ardhura Personale:

1. Neni 7, Të ardhurat e tatueshme, të shtohet nën-paragraf i ri 1.10 – dividendat e pranuar nga personi rezident dhe jo-rezident, sipas rekomandimeve të Asistencës teknike të Bashkimit Evropian në Kosovë.
2. Neni 8, Të ardhurat e përjashtuara, të riformulohet, si dhe të shtohet paragrafi 1.28, me përmbajtjen si në vijim: “pasuria apo vlera e pasurisë së përvetësuar falas, me rastin e ndërrimit të pronarit të biznesit të aprovuar nga ATK, është e ardhur e përjashtuar për përvetësuesin (pronarin e ri) me kusht që pronari i ri të jetë bashkëshort/e apo pasardhës i pronarit (vajza, djali dhe i/e adaptuari), prindi apo pasardhësi i tij (vëllai apo motra).
Po ashtu, paragrafi 1.2 të riformulohet, paragrafi 1.12 (të ardhura të përjashtuara - pagat e personave me nevoja të veçanta) i këtij neni, të plotësohet me kompetencën e autoritetit shtetëror që dëshmon invaliditetin e personit.
Paragrafi 1.14, të riformulohet dhe të fshihen nën-paragrafët 1.14.1 dhe 1.14.2.
Paragrafi 1.26 – dividendat e pranuar nga personi rezident dhe jo-rezident, të fshihet, sipas rekomandimeve të Asistencës teknike të Bashkimit Evropian në Kosovë.
Paragrafi 1.27 - Pushimet tatimore dhe lehtësirat për bizneset e reja, të riformulohet në përmbajtjen që të ofrohen vetëm lehtësira për të gjitha bizneset, të cilat plotësojnë kriteret e përcaktuara me akt nënligjor. Po ashtu, të ky paragraf të merret parasysh edhe trajtimi i lehtësirave tatimore siç është përcaktuar me draft udhëzimin për lehtësime tatimore. Gjithashtu, këtu do të përfshihet edhe lirimi nga tatimi për të ardhurat e personave fizikë jo-afarist nga lëmi i bujqësisë deri në një limit të caktuar.
3. Neni 9, Të ardhurat nga pagat, paragrafi 1.8 të riformulohet me qëllim që të mos ketë dilema në rastet kur ka të bëjë me përfitime në gjësende apo përfitime në natyrë.

4. Neni 13, Të ardhurat nga interesi, të riformulohet dhe të shtohet paragraf i ri, i cili do të përcaktoj procedurat për trajtimin e të ardhurave nga interesi me një akt nënligjor të nxjerre nga Ministri.
5. Neni 15, Dispozitat e përgjithshme për shpenzimet, të riformulohet paragrafi 4 ku shuma 50,000€ të harmonizohet me pragun për TVSH, si dhe të shtohet paragraf i ri, i cili do t'i trajtoj shpenzimet e dokumentuara të cilat rrjedhin nga Vlerësimet dhe Rivlerësimet Doganore.
6. Neni 26, Humbja tatimore, paragrafi 2 të ndryshohet dhe bartja e humbjes tatimore mund të behet vetëm për 4 vite.
7. Neni 27, Shpenzimet e qirasë, të riformulohet me qëllim të ofrimit të sqarimeve më të detajuara
8. Neni 28, Zbritjet e lejuara për aktivitetet me interes publik, të rishikohet varësisht nga qëndrimi i Politikave Fiskale.
9. Neni 33, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
10. Neni 34, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime për Bizneset e Vogla Individuale, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
11. Neni 36, Shmangia e tatimeve të dyfishta, në paragrafin 1, të fshihet pjesa e fjalisë “nga aktivitetet ekonomike”.
12. Neni 37, Mbajtja në Burim e Tatimit në të Ardhura, të shtohet paragraf i ri, si në vijim: “Pagesat e fitoreve të lotarisë dhe lojërave të fatit të bëra për persona fizik jo afarist”.
13. Neni 39, Tatimi i mbajtur në burim në Interes, në të Drejta pronësore dhe në Qira, – të riformulohet emërtimi i nenit, si në vijim: “Tatimi i mbajtur në burim në interes, të drejta pronësore, në qira dhe në fitoret në lotari dhe lojëra të fatit”.
Po ashtu, paragrafi 4 të plotësohet me tekstin “përrjashtim në rastet kur të ardhurat e qiradhënësit janë të liruara nga tatimi”.
Po ashtu, pas paragrafit 4 të shtohet edhe një paragraf i ri, si në vijim: “Secili person fizik afarist, ortakëri apo grupim i personave, i cili paguan për fitoret në lotari apo lojëra të fatit, personave rezident dhe jo rezidentë, mban në burim tatimin dhjetë përqind (10%) në kohën e pagesës apo kreditimit.
14. Neni 40, Mbajtja e tatimit në burim për kategori të veçanta, paragrafi 1 të riformulohet me qëllim që të konkretizohet saktë se për cilat veprimtari duhet të mbahet tatimi në burim.

15. Neni 42, Ortakëritë dhe grupimi i personave, të riformulohet dhe me këtë nen të përfshihen edhe Konzorciumet e regjistruara në ATK vetëm për qëllime tatimore.

16. Neni 43, Pagesa e tatimit për veprimtaritë afariste, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar. Po ashtu, paragrafi 6, nën-paragrafi 6.2 të riformulohet duke mundësuar që parapagimi i tatimit të këtë mundësi në bartjen për shlyerjen e detyrimeve tatimore si në pagesa paradhënie apo edhe në cilindo lloj tatimi dhe kontribut pensional.

Ligji për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave:

1. Neni 2, Përkufizimet, paragrafi 1.21, - E drejta pronësore, do të specifikohet më qartë. Po ashtu te neni 2 do të rregullohen përkufizimet për të qenë unike në të gjitha Ligjet tatimore, si psh. Njësia e përhershme, etj.
2. Neni 5, Të ardhurat e tatueshme, riformulim në përmbajtje duke përfshirë edhe Korporatat e Vogla, si dhe korrigjime të gabimeve teknike. Të shtohet paragraf i ri – Të ardhurat nga interesi, me qëllim të trajtimit në përputhje sikurse edhe me Ligjin për TAP (nenin 13 të TAP).
3. Neni 6, Shkallet e tatimit, të fshihet paragrafi 2 dhe Kompanitë e Sigurimit të trajtohen sikurse çdo person tjetër juridik. Gjithashtu nga Grupi punues do të trajtohet pjesa e provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit jetë dhe jo-jetë.
4. Neni 7, Të ardhurat e liruara, të fshihet paragrafi 2 - dividenda e pranuar nga personi rezident dhe jo-rezident, sipas rekomandimeve të Asistencës teknike të Bashkimit Evropian në Kosovë. Po ashtu, Neni 7 – Të ardhurat e liruara, paragrafi 4, Pushimet tatimore dhe lehtësirat për bizneset e reja, të riformulohet në përmbajtjen që të ofrohen vetëm lehtësira për të gjitha bizneset, të cilat plotësojnë kriteret e përcaktuara me akt nënligjor. Po ashtu, te ky paragraf të merret parasysh edhe trajtimi i lehtësirave tatimore siç është përcaktuar me draft udhëzimin për lehtësime tatimore.
5. Neni 9, Shpenzimet e lejueshme, të shtohet paragraf i ri i cili do t'i trajtoj shpenzimet e dokumentuara, të cilat rrjedhin nga Vlerësimet dhe Rivlerësimet Doganore. Po ashtu, paragrafi 4 i nenit 9, të riformulohet me qëllim të ofrimit të sqarimeve më të detajuara.
6. Neni 10, Zbritjet e lejuara për aktivitetet me interes publik, të rishikohet varësisht nga qëndrimi i Politikave Fiskale.

7. **Neni 13 – Fondi rezervë**, do të analizohet nga Grupi punues për ta riformuluar.
8. **Neni 23, Humbja tatimore**, paragrafi 2 të ndryshohet dhe bartja e humbjes tatimore mund të bëhet vetëm për 4 vite.
9. **Neni 27, Transferi i çmimeve**, të riformulohet me qëllim që hiqet preferenca ndaj metodës së çmimeve të krahasueshme të pakontrolluara dhe të mbetet sipas Udhëzimit Administrativ (ku metodat tradicionale preferohen mbi ato tradicionale) dhe sipas udhëzimeve të OECD-së.
10. **Neni 29, Njësia e Përhershme**, të riformulohet duke e harmonizuar me Modelin e OECD.
11. **Neni 30, Mbajtja e tatimit në burim në të ardhura**, të shtohet edhe një paragraf i ri, si në vijim: “Secili tatimpagues, i cili paguan për fitoret në lotari apo lojëra të fatit, personave rezident apo jo-rezident. Po ashtu paragrafi 3 i këtij neni të plotësohet me tekstin “përrjashtim në rastet kur të ardhurat e qiradhënësit janë të liruara nga tatimi”. Po ashtu, paragrafi 4 të riformulohet me qëllim të zgjerimit sikurse janë huazimet apo çdo interes nga institucionet financiare të licencuara nga BQK.
12. **Neni 31, Mbajtja e tatimit në burim për kategori të veçanta**, paragrafi 1 të riformulohet me qëllim që të konkretizohet saktë se për cilat veprimtari duhet të mbahet tatimi në burim.
13. **Neni 33, Trajtimi i aktiviteteve të sigurimit**, të fshihet, nëse fshihet paragrafi 2 i nenit 6 të Ligjit për TAK.
14. **Neni 34, Trajtimi i të ardhurave komerciale të Organizatave jo-qeveritare**, të riformulohet me qëllim të qartësimi të dispozitave ligjore për trajtimin tatimor të aktiviteteve ekonomike të OJQ-ve.
15. **Neni 35, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
16. **Neni 36, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime për bizneset e vogla**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
17. **Neni 37, Deklarimi i tatimeve**, të riformulohet / plotësohet dhe përmirësohen gabime teknike. Po ashtu, të shtohet një paragraf i ri i cili do të përcakton deklarin dhe raportimin nga OJQ-të.
18. **Neni 38, Pagesa e tatimit**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar. Po ashtu, paragrafi 6, nën-paragrafi 6.2 të riformulohet duke mundësuar që parapagimi i tatimit të këtë mundësi në bartjen për shlyerjen e detyrimeve tatimore si në pagesa paradhënie apo edhe në cilindo lloj tatimi dhe kontribut pensional.

Kapitulli 6: Analiza e opsioneve

Meqenëse ndryshimet e propozuara nuk janë të mundshme të adresohen përmes akteve nënligjore, hartimi i projektligjeve për ndryshim-plotësime mbetet opsioni i vetëm që mund të përmbushë kërkesat e parashtruara në kapitullin e mësipërm (kapitulli 5) ku janë vendosur propozimet konkrete për të katër projektligjet:

- a. Ligjet aktuale në fuqi, edhe pse bëjnë adresimin e shumë çështjeve tatimore dhe procedurave, të drejtave dhe detyrimeve të tatimpaguesve dhe të Administratës Tatimore, në çështjet e propozuara për ndryshime, ka raste kur kanë qenë pengesë dhe nxitës i mos përmbushjes së obligimeve dhe pengesë për përmbushjen vullnetare.
- b. Edhe pse ligjet ekzistuese në pjesën dërmuese të tyre janë në pajtim me raportet e Institucioneve ndërkombëtare, përfshirë këtu edhe rekomandimet e FMN-së, të cilët adresojnë kryesisht problemin e borxheve të tatimpaguesve, në të cilën çështje kemi edhe ngeçjet më të mëdha të tatimpaguesve, pavarësisht statusit të tyre, bizneset individuale dhe juridike, po edhe ngeçjet e Administratës Tatimore. Këta e konsiderojnë Legjislacionin aktual të vështirë për t'u aplikuar. Andaj, kjo kërkon që ligjet ekzistuese të rishikohen, të bëhen më të thjeshta, më të qarta dhe mangësitë e identifikuar, si dhe gabimet teknike kërkojnë ndryshime dhe korrigjime. Këto probleme mund të adresohen vetëm me hartimin e Projektligjeve për ndryshim-plotësime, të cilat synohet të ofrojnë aplikim më të lehtë dhe më të qartë të dispozitave të përmbushjes tatimore.
- c. Ndryshimet do të adresojnë strukturën e ligjeve më objektiv të sqarimit dhe aplikimit më të lehtë në praktikë të legjislacionit tatimor. Ndryshimet e tilla përfshijnë gjithashtu thjeshtësimin e ligjeve duke përpiluar dispozitat e përgjithshme kur kjo është e mundur, dhe dispozitat e veçanta vetëm kur dispozitat e përgjithshme nuk janë të mjaftueshme.

Ndryshimet gjithashtu do të sqarojnë dispozita të caktuara të ligjit material dhe do të shtohen dispozita për të përmbushur standardet ndërkombëtare. Në fund, përmirësimet në ligjet ekzistuese do të sqarojnë më tej aplikimin e tyre në funksion të përmbushjes më të drejtë të tatimeve.

Pasojat e të gjitha opsioneve të konsideruara

Ndryshimi dhe plotësimi i ligjeve ekzistuese sipas llojit të tatimeve, si dhe hartimi i një Projektligji të ri për Administratën Tatimore dhe Procedurat, konsiderohet të jetë opsioni më i mirë dhe i rekomanduar për Qeverinë e Republikës së Kosovës. Më anë të këtyre ndryshimeve, synohet të adresohen të gjitha nevojat për realizimin e qëllimit të përcaktuar në këtë koncept dokument. Ndryshimet që synohet të adresohen në kuadër të opsionit të rekomanduar parashihen të lehtësojnë dhe të ngritin efektivitetin e zbatimit të ligjeve tatimore, e që synohet të shoqërohet me zvogëlimin e shpenzimeve për zbatimin e legjislacionit në përgjithësi. Konkretisht, pasojat që priten të prodhojë ky opsion janë implementimi më i lehtë i legjislacionit, përshpejtimi i procedurave, reduktimi i nevojës për sanksionim dhe, si rrjedhojë e proceseve të mundshme gjyqësore.

Vlerësimi i ndikimit financiar për secilin propozim

Për propozimet e shqyrtuara nga Grupi punues për përgatitjen e këtij Koncept Dokumenti nuk parashihet kosto shtesë financiare apo mund të kenë kosto minimale financiare. Po ashtu, shpenzimet buxhetore mes opsioneve të ndryshme nuk janë të theksueshme.

Opsioni i rekomanduar nga Grupi punues, pra, ndryshim/plotësimi i ligjeve ekzistuese tatimore si dhe hartimi i Projektligjit të ri për Administratën Tatimore dhe Procedurat, nuk parasheh kosto shtesë financiare, marrë parasysh që ndryshimet kryesore që duhet të bëhen janë kryesisht të fokusuara në problemet e harmonizimit të ligjeve, ato teknike dhe referenciale, si dhe evitimi i problemeve tjera gjatë zbatimit, si dhe marrë parasysh që opsioni i rekomanduar nuk do të kërkojnë krijimin e funksioneve të reja të detyrave plotësuese për institucionet publike.

Kapitulli 7: Konsultimi

Gjatë përgatitjes së Strategjisë Legjislative për vitin 2018 dhe Programit të Qeverisë së Republikës së Kosovës 2017 – 2021, për qëllime informative janë mbledhur informata me metoda direkte dhe indirekte, përfshirë këtu edhe çështjet që kishin të bëjnë me zbatimin e legjislacionit tatimor. Gjithashtu, pjesë e kontributit, përveç institucioneve ndërkombëtare si FMN-së, GIZ-it etj., janë edhe çështjet e ngritura nga komuniteti i biznesit përmes Odave ekonomike dhe Asociacioneve biznesore për vështirësitë që kanë hasur tatimpaguesit në raport me përmbushjen tatimore.

Kapitulli 8: Krahasimi i opsioneve

Opsioni 1 - Opsioni i adresimit të problemeve me hartimin e akteve nënligjore;

Opsioni 2 – Opsioni i adresimit të problemeve me anë të ndryshimit të qasjes së zbatimit dhe ruajtjes së status quo; dhe

Opsioni 3 - Opsioni i plotësimit dhe ndryshimit të ligjeve ekzistuese apo hartimit të ligjeve të reja.

Opsionit 1, adresimi i problemeve që janë propozuar përmes hartimit të akteve nënligjore konsiderohet i pa mundshëm sepse shumica e propozimeve duhet të inkorporohen në projektligjet e reja duke krijuar bazën ligjore që pastaj definimi i tyre të bëhet me akte nënligjore pas miratimit të ligjeve.

Opsioni 2, nënkupton mos ndryshimin e legjislacionit aktual tatimor dhe ruajtja e status quo dhe vazhdimi i zbatimit të ligjeve ekzistuese si të tilla nënkupton vazhdimin e pengesave në zbatimin e tyre.

Opsioni 3, parasheh tejkalimin e situatës ekzistuese përmes ndryshimeve substanciale të ligjeve ekzistuese me qëllim të krijimit të një ambienti sa më të përshtatshëm për të bërë biznes dhe njëkohësisht rritjes së përmbushjes së obligimeve tatimore nga ana e tatimpaguesve.

Kapitulli 9: Rekomandimi

Aprovimi i ligjeve të reja tatimore, në pajtim me opsionin e tretë do të mundësonte arritjen e qëllimeve të përmendura në fillim të këtij dokumenti: harmonizimi me legjislacionin e Bashkimit Evropian dhe praktikatat ndërkombëtare, si dhe krijimin e një mjedisi më të favorshëm biznesor në funksion të rritjes së përmbushjes së obligimeve tatimore nga ana e tatimpaguesve.

Aprovimi i këtyre projektligjeve duhet të bëhet fillimisht nga Qeveria e Republikës së Kosovës e më pas të dërgohen tek Kuvendi i Republikës së Kosovës për aprovim final.

Kapitulli 10: Komunikimi

Në kuadër të hartimit të projektligjeve, pra në kuadër të konsultimeve paraprake dhe publike, politika e re do të komunikohet pjesërisht për palët e interesit të përfshira në këtë konsultim. Po ashtu, debatet që do të zhvillohen në Kuvendin e Kosovës do të shfrytëzohen për komunikimin e politikës së re për publikun.

Konsiderohet gjithashtu se për shkak të rëndësisë shumë të madhe që kanë këto projektligje, është e dëshirueshme që të ketë një komunikim adekuat me publikun dhe në këtë drejtim MF do të komunikojë me të gjithë aktorët relevant që janë të prekur. Komunikimi do të bëhet në formë të ndryshme, përfshirë komunikimin me shtet, konsultime përmes tryezave të rumbullakëta, takime të ndryshme, etj.

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Financave/Ministarstv za Finansije/ Ministry of Finance

**KONCEPT DOKUMENTI PËR TRAJTIMIN E KUADRIT
LIGJOR
TË TATIMEVE DHE PROCEDURAVE NË FUSHËVEPRIMIN
E ADMINISTRATËS TATIMORE TË KOSOVËS (ATK)**

**KONCEPT DOKUMENTI PËR TRAJTIMIN E KUADRIT LIGJOR
TË TATIMEVE DHE PROCEDURAVE NË FUSHËVEPRIMIN E
ADMINISTRATËS TATIMORE TË KOSOVËS (ATK)**

Ky Koncept Dokument është përgatitur në përputhje me Udhëzuesin Nr. 074/2012 për hartimin e Koncept Dokumenteve dhe Memorandumeve Shpjeguese, të datës 19 mars 2012, dhe në përputhje me Rregulloren e Punës Nr. 09/2011 së Qeverisë së Republikës së Kosovës (Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës / Nr. 15 e Dt. 12 Shtator 2011).

Ky koncept dokument është paraparë të hartohet sipas planit të punës së Ministrisë së Financave dhe si i fillë është përfshirë në Programin Legjislativ të Qeverisë së Republikës së Kosovës për vitin 2018.

Nevoja për hartimin e këtij koncept dokumenti është paraqitur për shkak se legjislacioni tatimor aktual në fuqi, edhe pse bën adresimin e procedurave, të drejtave dhe detyrimeve të tatimpaguesve, po edhe të Administratës Tatimore, në çështjet e propozuara për ndryshime, ka raste kur ka qenë pengesë dhe nxitës i mos përmbushjes së obligimeve dhe pengesës për përmbushjen vullnetare.

Koncept dokumenti është përgatitur nga Ministria e Financave dhe ne konsiderojmë se janë plotësuar kushtet që ky dokument të procedohet dhe të miratohet nga Qeveria e Republikës së Kosovës.

Përmbajtje	
Kapitulli 1: Hyrje	4
Kapitulli 2: Përshkrimi dhe definimi i çështjeve kryesore	5
Kapitulli 3: Synimet dhe objektivat	5
Kapitulli 4: Opsionet	6
Kapitulli 5: Përmbledhje e Opsioneve	7
Ligji për Administratën Tatimore dhe Procedurat:	7
Ligji për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar:	12
Ligji për Tatimin në të Ardhura Personale:	13
Ligji për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave:	15
Kapitulli 6: Analiza e opsioneve	17
Pasojat e të gjitha opsioneve të konsideruara	18
Vlerësimi i ndikimit financiar për secilin propozim	18
Kapitulli 7: Konsultimi	18
Kapitulli 8: Krahasimi i opsioneve	19
Kapitulli 9: Rekomandimi	19
Kapitulli 10: Komunikimi	19

Kapitulli 1: Hyrje

Ky Koncept Dokument është i bazuar në Programin e Qeverisë së Republikës së Kosovës për periudhën 2017-2021, si dhe Strategjinë Kombëtare të Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe Luftimin e Ekonomisë Joformale, Pastrimit të Parave, Financimit të Terrorizmit dhe Krimeve Financiare për periudhën 2014-2018 dhe janë këto dokumentet bazë, në të cilat është mbështetur edhe Vendimi i Ministrisë së Financave (MF) për themelimin e Ekipit Përgjegjës për hartimin e këtij Koncept dokumenti

Aktualisht, tatimet në përgjithësi në Kosovë rregullohen me ligje të veçanta, varësisht llojit të tatimit (Tatimi mbi Vlerën e Shtuar – TVSh, me Ligjin Nr. 05/L-037, Tatimi në të Ardhura Personale – TAP, me Ligjin Nr. 05/L-028, si dhe Tatimi në të Ardhurat e Korporatave – TAK, me Ligjin Nr.05/L-029), kurse procedurat i rregullon Ligji Nr. 03/L-222 për Administratën Tatimore dhe Procedurat, i ndryshuar dhe plotësuar me Ligjin nr. 04/L-102 dhe 04/L-223.

Megjithatë, legjislacioni tatimor aktual në fuqi, edhe pse bën adresimin e procedurave, të drejtave dhe detyrimeve të tatimpaguesve, po edhe të Administratës Tatimore, në çështjet e propozuara për ndryshime, ka raste kur ka qenë pengesë dhe nxitës i mos përmbushjes së obligimeve dhe pengesës për përmbushjen vullnetare. Në anën tjetër, Legjislacioni aktual përmban edhe gabime teknike që duhet të përmirësohen.

Edhe pse Ligji për Administratën Tatimore dhe Procedurat, në pjesën dërmuese të tij është në pajtim me raportet e institucioneve ndërkombëtare, përfshirë Rekomandimet e FMN-së, të cilët adresojnë kryesisht problemin e borxheve të tatimpaguesve, në të cilën çështje kemi edhe ngeçjet më të mëdha të tatimpaguesve pavarësisht statusit të tyre, bizneset individuale dhe juridike, po edhe ngeçjet e Administratës Tatimore. Këta e konsiderojnë Ligjin të vështirë për t'u aplikuar. Andaj, kjo kërkon që Ligji të rishikohet, të bëhet më i thjeshtë, më i qartë dhe mangësitë e caktuara dhe gabimet teknike kërkojnë ndryshime dhe korrigjime. Këto probleme mund të adresohen vetëm me hartimin e Projektligjit, i cili synohet të ofrojë një aplikim më të lehtë dhe më të qartë të dispozitave të përmbushjes tatimore.

Ndryshimet do të adresojnë strukturën e Ligjit më objektiv të sqarimit të Ligjit dhe aplikimit më të lehtë. Ndryshimet e tilla përfshijnë gjithashtu thjeshtësimin e Ligjit duke përpiluar dispozitat e përgjithshme kur kjo është e mundur, dhe dispozitat e veçanta vetëm kur dispozitat e përgjithshme nuk janë të mjaftueshme.

Arsyet kryesore të përgatitjes së koncept dokumentit për këto ligje, janë harmonizimi me legjislacionin e Bashkimit Evropian dhe praktikatat ndërkombëtare. Gjithashtu, arsye është edhe krijimi i një mjedisi më të favorshëm biznesor.

Andaj, me qëllim të adresimit të problemeve me të cilat ballafaqohen tatimpaguesit dhe institucionet e zbatimit të Ligjit, përfshirë këtu edhe problemet përmbajtjesore dhe ato teknike të ligjeve aktuale në fuqi dhe të sfidave që lindin për harmonizimin e mëtejshëm të këtyre ligjeve me legjislacionin e BE-së dhe praktikave ndërkombëtare, Ministria e Financave ka themeluar Grupin Punues për hartimin e Koncept Dokumentit për Trajtimin e Kuadrit

Ligjor të Tatimeve dhe Procedurave në Fushëveprimin e ATK-së, në përbërje nga përfaqësues nga Administrata Tatimore e Kosovës dhe zyrtarë nga Ministria e Financave.

Në grupin punues janë kyçur dhe kanë dhënë kontributin e tyre edhe zyrtar tjerë përgjegjës për fusha të cilat ndikohen nga Legjislacioni tatimor. Po ashtu, një kontribut të posaçëm ka pasur edhe GIZ.

Kapitulli 2: Përshkrimi dhe definimi i çështjeve kryesore

Grupi Punues për hartimin e Koncept Dokumentit për Trajtimin e Kuadrit Ligjor në fushën e Tatimeve dhe Procedurave në Fushëveprimin e ATK-së, kryesisht është fokusuar në realizimin e qëllimit të përcaktuar me Vendim të Ministrisë së Financave, përmes identifikimit të nevojës së rishikimit të të gjitha ligjeve sipas llojit të tatimeve dhe Ligjit për Administratën Tatimore dhe Procedurat.

Në aspektin e përputhshmërisë së procedurave tatimore me ligjet tjera, janë konstatuar kryesisht mospërputhjet në afatet që bien ndesh Ligjet mes tyre, si e drejta e deklarimit, rimbursimit dhe korrigjimit të deklaratave, që paraqet konflikt mes tyre, etj.

Në aspektin përmbajtësor, shumica e çështjeve të trajtuara kanë qenë të identifikuar paraprakisht gjatë zbatimit të procedurave nga tatimpaguesit dhe pengesat që kanë hasur në praktikë. Disa mangësi janë hasur edhe nga Institucionet jashtë ATK-së, të cilat janë marr me trajtimin e ankesave të tatimpaguesve, siç janë Bordi i Pavarur për Rishqyrtimin e Ankesave dhe Gjykata themelore – Divizioni Fiskal. Gjithashtu, vështirësi janë paraqitur edhe në zbatimin e kërkesave të ATK-së për Institucionet tjera të zbatimit të ligjit, sikur janë Policia e Kosovës, në rastet e ndalimit të tatimpaguesve.

Grupi punues për hartimin e koncept dokumentit ka adresuar këto çështje dhe çështje tjera, si në piken pesë (5) – Elementet kryesore të politikës së propozuar (përmbledhja e opsioneve).

Kapitulli 3: Synimet dhe objektivat

Programi i Qeverisë së Republikës së Kosovës për periudhën 2017-2021, si dhe Strategjia Kombëtare e Republikës së Kosovës për Parandalimin dhe Luftimin e Ekonomisë Joformale, Pastrimit të Parave, Financimit të Terrorizmit dhe Krimeve Financiare 2014-2018, janë dokumentet bazë, në të cilat është mbështetur edhe Vendimi i Ministrisë së Financave (MF) për themelimin e Ekipit Përgjegjës për hartimin e këtij Koncept dokumenti. Zhvillimi ekonomik, dhe punësimi si objektivi 3 i MF, do të bazohen në iniciativën private, konkurrencën dhe tregun e hapur, si forcat kryesore që sigurojnë prosperitet ekonomik. Që të arrihet ky synim i Qeverisë i shprehur me programin e saj të punës për periudhën 2017-2021, është e domosdoshme të përmirësohet edhe legjislacioni që krijon mundësi për zhvillimin më të mirë të të bërit biznes në Kosovë, përmes rritjes së efikasitetit të ofrimit të shërbimeve, sistemit të inspektimeve shtetërore dhe zvogëlimit të pengesave administrative për bizneset.

Me qëllim të rritjes së mirëqenies së qytetarëve të Republikës së Kosovës, Shtylla II e Programit të Qeverisë, ka përcaktuar si prioritete në periudhën 2017-2021:

1. Zhvillimin ekonomik, dhe
2. Punësimin.

Kështu që, Ministria e Financave ka vendosur të krijojë Grupin Punues për rishikimin e kuadrit ligjor në fushën e tatimeve direkte dhe indirekte në Kosovë, në mënyrë që propozimet e bëra të jenë në funksion të zbatimit më të drejtë dhe më të lehtë të ligjeve tatimore dhe procedurave nga ana e tatimpaguesve dhe të Administratës Tatimore në funksion të Përbushjes vullnetare të tatimeve, duke:

- Sistematizuar strukturën dhe përmbajtjen;
- Ndryshuar dispozitat e nevojshme;
- Korrigjuar gabimet teknike; dhe
- Adaptuar legjislacionin sekondar.

Arritja e këtyre qëllimeve në përgjithësi, e veçanërisht të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik, përfshirë edhe fushën e tatimeve kërkon që legjislacioni tatimor të jetë në funksion të përbushjes tatimore nga ana e tatimpaguesve, posaçërisht përbushja vullnetare e tatimeve.

Ky qëllim i përcaktuar, synohet të realizohet përmes tri objektivave:

- Sistematizimi i duhur i dispozitave ligjore në fuqi;
- Harmonizimi i mëtejshëm i legjislacionit me rekomandimet e institucioneve kombëtare dhe ndërkombëtare; dhe
- Evitimi i pengesave në zbatimin e legjislacionit tatimor në përgjithësi.

Kapitulli 4: Opsionet

Në mbështetje të dispozitave të përcaktuara me Udhëzimin për hartimin e Koncept Dokumentit, Grupi punues në takimet e veta ka shqyrtuar tri opsionet e mundshme, të cilat i përkrah Udhëzimi, me të cilat mund të adresohet objektivi i tij, që synon ngritjen e nivelit të përbushjes tatimore, si në vijim:

Opsioni 1 - Opsioni i adresimit të problemeve me hartimin e akteve nënligjore;

Opsioni 2 – Opsioni i adresimit të problemeve me anë të ndryshimit të qasjes së zbatimit dhe ruajtjes së status quo; dhe

Opsioni 3 - Opsioni i plotësimit dhe ndryshimit të ligjeve ekzistuese apo hartimit të ligjeve të reja.

Opsioni i parë dhe i dytë, nuk mund të adresojnë problemet e identifikuara, andaj, opsioni i vetëm për Grupin Punues për përgatitjen e Koncept Dokumentit, është rekomandimi për Qeverinë e Republikës së Kosovës që të mbetet opsioni i hartimit të projektligjeve për plotësimin dhe ndryshimin e ligjeve ekzistuese, sipas llojit të tatimeve (TVSH; TAP dhe TAK) dhe hartimin e Projektligjit të ri për Administratën Tatimore dhe Procedurat, varësisht nga volumi i ndryshimeve të propozuara.

Kapitulli 5: Përmbledhje e Opsioneve

Elementet kryesore të politikës së propozuar që duhet të trajtohen me këto katër projektligje do të përqendrohen në aspektin përmbajtësor dhe në atë teknik.

Disa nga ndryshimet përmbajtësore të kërkuara, por duke mos u limituar, janë si në vijim:

Ligji për Administratën Tatimore dhe Procedurat:

1. Neni 1, Përkufizimet, duhet të riformulohet, me qëllim të zgjerimit të përmbajtjes së përkufizimeve që të jenë në harmoni me zhvillimet në modernizimin e shërbimeve elektronike në veçanti dhe në përmbushjen tatimore në përgjithësi. Posaçërisht janë identifikuar për riformulim paragrafët: 1.8. Pasqyrë informatash; 1.9. Deklaratë tatimore; 1.11. Dorëzim; 1.24. Periudhë tatimore, 1.41. Tatimpagues, 1.42. Transferimi i aseteve, etj.
2. Neni 2, Administrata Tatimore e Kosovës, me reformën e re të konsolidimit dhe ri formatimit të Institucioneve të të hyrave (Doganë dhe ATK) në një agjenci të vetme, propozimi për trajtim ligjor mund të ndikoj në rolin dhe përgjegjësitë e ATK-së dhe funksionet e ATK-së. Në funksion të këtij ndryshimi duhet të rishikohet edhe roli i ardhshëm i ATK-së. Shembulli i Sllovenisë dhe Kroacisë është model shumë praktik i organizimit dhe funksionimit të Tatimeve dhe Administratës. Kanë ligje të veçanta të Institucionit (Administratës Tatimore) dhe të Procedurave tatimore dhe administrative. Grupi rekomandon që ky model i organizimit dhe funksionimit të jetë edhe në versionet për Ligjin e ardhshëm.
Në mënyrë të veçantë duhet të përcaktohet e drejta e krijimit të zyrës së Avokatit të tatimpaguesve dhe detyrat e këtij funksioni, pavarësisht të drejtës për krijimin e strukturës organizative të ATK-së.
3. Neni 3, Drejtori i Përgjithshëm i ATK-së, Përgjegjësitë e Drejtorit të ATK-së të përcaktuara në nenin 3 duhet të pasurohen edhe me mundësinë e përcaktimit të pagave (shpërblimeve) të veçanta për zyrtarët e saj, në bashkëpunim me Ministrinë e Financave. Kjo mundësi të merret si model edhe Ligji slloven dhe kroat për këto Institucione. Në mënyrë të veçantë rekomandohet të rishikohen dhe fuqizohen paragrafët 3.5 dhe 3.6. Po ashtu, te neni 3, duke marrë parasysh modelet e ligjeve të vendeve tjera do të trajtohet edhe mundësia e përcaktimit të ndëshkimeve në raste të veçanta për zyrtarët e ATK-së, atëherë kur të njëjtit veprojnë në dëm të tatimpaguesit.
4. Neni 11, Numri Fiskal dhe Pajisja me Certifikatë Fiskale, me qëllim që të kemi një bazë të dhënash unike dhe evitimit të regjistrimit të dyfishtë në ARBK dhe ATK, konsiderojmë se Agjencioni për Regjistrimin e Bizneseve në Kosovë duhet të jetë i vetmi agjencion që mbanë regjistrin tregtar, kryen regjistrime në regjistrin tregtar, publikon të dhënat e regjistrit të mbajtur, bazuar në dispozitat e Ligjit mbi Shoqëritë Tregtare. Në linjë me zhvillimet në Teknologjinë Informativë dhe standardizimin e procesit të regjistrimit të bizneseve, pajisjes së tyre me Numër fiskal rekomandohet që

ky nen të riformulohet. Po ashtu, këtu do të qartësohet edhe procedura e pajisjes së OJQ-ve me Numër Fiskal.

5. **Neni 12, Çregjistrimi i Tatimpaguesve, të riformulohet**, me qëllim që të kemi një bazë të dhënash unike dhe evitimit të çregjistrimit të dyfishtë në ARBK dhe ATK, konsiderojmë se Agjencioni për Regjistrimin e Bizneseve në Kosovë duhet të jetë i vetmi agjencion që mbanë regjistrin tregtar, kryen regjistrime në regjistrin tregtar, publikon të dhënat e regjistrit të mbajtur, bazuar në dispozitat e Ligjit mbi Shoqëritë Tregtare. Ky nen duhet të riformulohet dhe të jetë kusht për çregjistrim, plotësimi i kërkesave të ATK-së. Do të duhet të krijohet mundësia që nëse tatimpaguesi e njofton ATK-në për pushim të aktivitetit të tij për një periudhë tatimore të caktuar, të mos kërkohet nga ai dorëzim deklarate tatimore. Në këtë rast njoftimi i tij për pushim aktiviteti për një periudhë të caktuar të konsiderohet si deklaratë me zero.
6. **Neni 13, Krijimi dhe mbajtja e regjistrave, të riformulohet**, pragrafi 1 (gabim teknik) të fshihet kjo pjesë e tekstit sepse ka mbet pa dashje “pjesa tjetër e tekstit mbetet e pandryshuar.”
Ndryshimet eventuale që vendosen në Ligjet Tatimore (TVSh, TAP dhe TAK), si dhe Ligjeve tjera (Raportimi Financiar dhe kontabilitet, Ligji për Kontributet Pensionale, etj.) të reflektohen edhe në Ligjin e Procedurave në mënyrë që të mos jenë në kundërshtim me njëra tjetrën. Tek ky nen, në mënyrë të veçantë është propozuar të riformulohen paragrafët 2.1, 4 dhe 5. Duke pas parasysh ndikimin në përmbushjen tatimore të rregullit që transaksionet në mes personave të përfshirë në aktivitete afariste, i cili ka përcaktuar që “Çdo transaksion mbi pesëqind (500) euro, i bërë në mes të personave të përfshirë në aktivitet ekonomik, pas 1 janarit të vitit 2009 kërkohet të bëhet përmes llogarisë bankare.
7. **Neni 14 – Qasja në libra, regjistrime, kompjuterë dhe pajisje të tjera për ruajtjen e regjistrave**, do të riformulohet duke shtuar edhe një paragraf të ri që do të përcaktoj kohëzgjatjen e një kontrolli tatimor.
8. **Neni 15, Mbledhja e informatave ose provave**, paragrafi 3, çdo person i cili nuk paraqitet në kohën dhe vendin e specifikuar, apo për të dhënë informatat, në përgjigje të kërkesave për informata të përshkruara në paragrafin 1 të këtij Neni, do t'i nënshtrohen gjobës pesëqind (500) euro.
Duhet të jetë pjesë e një analize për zbatimin e saj nga ATK, dhe nëse rezulton analiza me interes për përmbushjen, të mbetet në të kundërtën duhet të modifikohet.
9. **Neni 18, Vetë-vlerësimi**, duhet të sqarohen situatat kur tatimpaguesit bëjnë korrigjime për periudhat në të cilat nuk ka pas vlerësime nga ATK, posaçërisht periudhat para atyre të cilat i ka ndryshuar vlerësimi nga ATK. Çdo ndryshim të reflektohet në mënyrë të dyanshme (për tatimpaguesin dhe ATK). Gjithashtu, kjo duhet të harmonizohet me Ligjin për TVSh (neni 38). Duhet të jetë pjesë e një analize për zbatimin e saj nga ATK, në funksion të harmonizimit me kërkesat gjyqësore për parashkrimin e lëndëve, dhe nëse rezulton analiza me interes për përmbushjen, të mbetet, në të kundërtën duhet të modifikohet.
10. **Neni 19, Vlerësimi i Drejtorit të Përgjithshëm për Tatimin**, të riformulohet, me qëllim të eliminimit të dykuptimësisë dhe shprehjes së subjektivizmit. Ky nen duhet të riformulohet dhe të bëhet më i qartë duke eliminuar konfuzionin në shprehjen “beson”

duke e fuqizua me prezencën e dëshmnive dhe informatave. Ndryshimet e këtij neni duhet të përfshijnë edhe konceptin e projektit ZGJONA (BUSTRA), i cili është duke u zhvilluar si pilot projekt i mbështetur nga ekspertët Gjerman, përkatësisht nga GIZ-i. Rekomandohet të riformulohet neni 19 në tërësi.

Po ashtu, te neni 19 do të shtohet një paragraf i ri, i cili do të përcaktoj se në rastin e një ri-kontrolli pas ankesës nga Departamenti i Ankesave apo Gjykata, zyrtari tatimor dhe mbikëqyrësi i tij i drejtpërdrejt që kanë marrë pjesë në ri vlerësimin e parë, nuk do të mund të marrin pjesë në ri kontrollin e dytë.

Pra, do të riformulohet neni 19, në tërësi.

11. **Neni 20, Kufizimet kohore për vlerësimet**, rekomandohet që të riformulohet neni 20 për shkak të paqartësive (dilemave) ndërmjet paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni.
12. **Neni 21, Ankesa kur ka vlerësim në rast rreziku**, paragrafi 1, nëse kthehet autoriteti i BORDIT atëherë të mbetet siç është, përndryshe ajo pjesa ku përmendet bordi duhet të ndryshohet në Gjykatë Themelore.
13. **Neni 22, Njoftim Vlerësimi**, të riformulohet duke i përcaktuar elementet që duhet t'i përmbajë akti administrativ.
14. **Neni 28, Interesi**, për aplikimin e Interesave dhe ndëshkimit duhet të gjendet një formë më efikase dhe nxitëse për tatimpaguesin. Në mënyrë të veçantë duhet të rishikohet paragrafi 2. Kufizimi i rrjedhjes së interesit duhet të lidhet me të drejtën e ATK-së për periudhën e kufizuar të mbledhjes së tatimeve, pra duhet të modifikohet në përputhje me kohën e mbledhjes së tatimeve. Ka propozime që të aplikohet kufizimi i rrjedhjes së shkallës së interesit dhe pas arritjes se një niveli të përcaktuar të ndalet llogaritja e interesit.
15. **Neni 30, Kreditimet dhe rimbursimet**, rekomandohet që ky nen të plotësohet / ndryshohet duke përfshirë procedurat e përcaktuara me Rregulloren e brendshme të ATK-së për shqyrtimin e kërkesave për rimbursim, nxjerrë në vitin 2017.
16. **Neni 33, Barra**, duhet të riformulohet për sqarime më të plota në funksion të zbatimit më të drejtë në rastin e kohës dhe vlerës së barrës, në rastin kur pasuria shitet në ankand. Gjithashtu, propozimi është që për barrën të vendosen kufizime të posaçme në mënyrë që të rritet efikasiteti dhe të mos ngulfaten tatimpaguesit në zhvillimin e biznesit. Ideja është që të bëhet vlerësimi i pasurisë paraprakisht për vendosjen e barrës (p.sh. barra vendoset në pasurinë që është në proporcion me dyfishin e borxhit tatimor). Gjithashtu, duhet të shqyrtohet efikasiteti i barrës tatimore në pasuritë e Ndërmarrjes Shoqërore që menaxhohet nga AKP.
17. **Neni 36, Shitja në ankand publik dhe Neni 37, Kufizimet mbi mbledhjen e detyrueshme**, duhet të rishikohen, të sqarohen dhe plotësohen më shumë, me qëllim që të jenë më funksionale për mbledhjen e tatimeve.
18. **Neni 41, Ndalesat për largim**, kjo dispozitë shpesh ka qenë kërkesë e diskutueshme edhe nga Policia e Kosovës dhe është komentuar se është ndërhyrje në procedurat gjyqësore. Të ri definohet dhe të bëhet një analizë e zbatimit të saj nga ATK dhe efektet e saj. Po ashtu, të riformulohet emërtimi i nenit "Moslejimet për largim".

19. Neni 43, **Borxhet tatimore të pambledhshme**, për borxhet tatimore, krahas rishikimit të aplikimit të ndëshkimeve dhe interesave duhet të shqyrtohet mundësia e fuqizimit të funksionit të Mbledhjes së detyrueshme dhe thjeshtësimit të procedurave për shlyerjen e borxheve. Anulimi dhe fshirja e borxheve të definohet saktë, siç rekomandohet edhe tek veprimet e mbledhjes së detyrueshme (çdo kufizim në mbledhjen e detyrueshme të trajtohet edhe në funksion të anulimit të borxheve).
20. Neni 45, **Drejtori i Përgjithshëm mund të ri-karakterizojë marrëveshjet**, do të rishikohet me qëllim të qartësimit të mënyrës dhe rasteve kur transaksionet ri-karakterizohen.
21. Neni 46, **Transaksionet mes personave të lidhur**, të riformulohet me qëllim të definimit të situatave kur transaksionet nuk janë sipas vlerës së tregut.
22. Neni 47, **Shkëmbimi i transaksioneve dhe raportimi i informatave nga palët e treta**, të riformulohet për të sqaruar më konkretisht momentin e transaksionit të këmbimit, si dhe harmonizimin me Ligjet tatimore (TVSH, TAP dhe TAK). Po ashtu, riformulim edhe i paragrafit 3 të këtij neni, ku do të përjashtohen deklaruesit e TVSH-së për të dorëzuar Raportin e blerjeve mbi 500€, pasi që këta dorëzojnë Librin e Blerjes dhe Librin e Shitjes për çdo muaj dhe aty përfshijnë të gjitha transaksionet e tyre.
23. Neni 48, **Nën-deklarimi i të ardhurave dhe arkëtimet e devijuara**, Kërkohej që në këtë nen të bëhen zgjerime për të treguar saktë se në cilin rast do të mundet ATK të përdorë metodë indirekte e kontrollit dhe cilën metodë indirekte në cilin rast. Formulimi i këtij neni është shumë gjeneral dhe si pasojë len hapësirë edhe për keqpërdorim apo për subjektivizëm.
24. Neni 49, **Sanksionet për mos përmbushje**, çdo sanksion i vënë sipas nenit 50 deri 61 të këtij ligji do të konsiderohet si detyrim tatimor ndaj ATK-së dhe i mbledhshëm si tatim. Të gjitha këto nene duhet të rishikohen dhe të analizohet zbatimi i tyre për ngritjen e funksionalitetit të ATK-së dhe lehtësimit në funksion të nxitjes së përmbushjes vullnetare. Ndëshkimet duhet të rishikohen, marrë parasysh edhe Ligjin për kundërvajtje, më konkretisht procedurat e përcaktuara me këtë ligj. Ndryshimet e këtij neni duhet të përfshijnë edhe konceptin e projektit ZGJONA (BUSTRA), i cili është duke u zhvilluar si pilot projekt i mbështetur nga ekspertët Gjerman, përkatësisht nga Organizata GIZ. Po ashtu, të ky nen do të trajtohet mundësia e përcaktimit të aplikimit të ndëshkimeve vetëm në rastet kur zyrtari tatimor ka konstatuar shkeljen e jo edhe në rastet kur tatimpaguesi njofton vetë ATK-në për gabimet e ndodhura.
25. Neni 59, **Ndëshkimi administrativ për mallrat pa origjinë**, krahas korigjimit të fjalës “origjinë” me fjalën “dokumentacion” duhet të riformulohet me qëllim të sqarimit të tij për aplikim dhe duhet të përputhet me masën e marrjes së pasurisë.
26. Neni 60, **Ndëshkimi për mashtrim civil**, duhet të rishikohet, ndoshta edhe të hiqet në tërësi. Arsyeja e këtij propozimi është bazuar në faktin se është aplikuar vetëm njëherë dhe atë pa rekomandim të zyrës ligjore të ATK-së.

27. **Neni 62, Zbritja e sanksioneve**, duhet të shtohen paragraf të rinj, të cilët do të përcaktojnë zbritje të sanksioneve në rast të pagesave të menjëhershme të gjobave (p.sh., nëse një gjobë e aplikuar nga ATK, paguhet nga tatimpaguesi brenda 10 ditëve, të paguhet vetëm 50% e gjobës).
28. **Neni 63, Veprat penale në fushën e tatimeve**, te paragrafi 4, kjo dispozitë duhet t'i paraprijë nenit 313 të Kodit Penal të Republikës së Kosovës në lidhje me veprat penale në fushën e tatimeve apo shmangien e kontributeve pensionale. Të bëhet harmonizimi me Kodin Penal të Kosovës.
29. **Neni 72, Pjesëmarrja e ATK-së në procedurat gjyqësore**, me qëllim të prezantimit sa me të drejtë të fakteve të trajtuara në proceset e vlerësimit tatimor të tatimpaguesit nga ATK, duhet të rishikohet ky nen dhe të zgjerohen të drejtat e ATK-së në proceset përfaqësuese në procedurat gjyqësore. Duhet të analizohet ana funksionale e përfaqësimit nga ATK në Gjykatë. Konsiderojmë se është më se e nevojshme që barrën e provës ta ketë ATK.
30. **Neni 77, Ankesat në Administratën Tatimore**, krahas lehtësimeve dhe thjeshtësimit të ndëshkimeve dhe gjobave duhet të rishikohet edhe afati i kthimit të vendimit (përgjigjes) palës së pakënaqur në një afat më të shkurtër. Po ashtu, duhet të përputhen ankesat e tatimpaguesit në nivelet tjera të ankimit në përputhje me Institucionet tjera, përfshirë edhe mundësinë e pagesës në formë takse për tatimpaguesit që ushtrojnë ankesë në Departamentin e Ankesave. (të korrigojohet teksti: në vend të BPR, tani Divizioni fiskal).
Po ashtu, te ky nen do të përcaktohet se në rastet kur Departamenti i Ankesave kthen çështje në rivendosje, ri kontrolli do të përfshijë vetëm çështjet në të cilat tatimpaguesi ka parashtruar ankesë dhe Departamenti i Ankesave i ka aprovuar. Gjithashtu, te ky nen do të përcaktohet lejimi i parashtrimit të Ankesës në Departamentin e Ankesave për vlerësimet që nxirren nga Njësia e Hetimeve Tatimore.
31. **Neni 78, Themelimi i Bordit të Pavarur për Rishqyrtime**, të riformulohet dispozita konform Ligjit Nr. 04/L-102, apo rikthimi i mandatit të Bordit për Ankesa dhe Parashtrësia, do të trajtohet si mundësi në kuadër të përgatitjes së Projektligjit.
32. **Neni 82, Detyrimi për të paguar gjatë procedurës së ankesave**, të shtohet një paragraf i ri për vendosjen e kufizimeve në mbledhjen e detyrueshme (konfiskim) edhe për pasurinë e luajtshme, deri në vendimin nga Departamenti i Ankesave në ATK. Kjo do të krijojë një besueshmëri më të madhe për ATK në raport me tatimpaguesit.
33. **Neni 85, Ruajtja e integritet të ATK-së dhe Kundër korrupsioni**, të rishikohet për harmonizim me Ligjin për parandalimin e konfliktit të interesit.
34. **Neni 86, Masat e përkohshme Ndërkombëtare**, të riformulohet duke ofruar sqarime më të qarta, përfshirë edhe riformulimin e emërimit të nenit.

Ligji për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar:

1. Neni 2, përkufizimet, do të riformulohet përkufizimi "Furnizim" me qëllim të sqarimit se është fjala për shitje apo blerje.
2. Neni 20, Vendi i furnizimit të shërbimit, paragrafi 2, nën- paragrafi 2.2, si dhe paragrafi 4, nën-paragrafi 4.2 të rishikohen, me qëllim të harmonizimit me Direktivën e BE-së.
3. Neni 22, Momenti i lindjes së detyrimit dhe ngarkimi me TVSH për furnizimet e mallrave dhe shërbimeve, paragrafi 2, nën-paragrafi 2.3, nën-nën-paragrafi 2.3.1 të riformulohet.
4. Neni 23, Momenti i lindjes së detyrimit dhe ngarkimi me TVSH për importimin e mallrave, të riformulohet ky nen në tërësi me qëllim të shtyrjes së pagesës së TVSH-së në import deri në deklarimin e deklaratës së TVSH-së, modeli sloven.
5. Neni 27, Lirimet për aktivitetet e caktuara me interes publik, paragrafi 1, nën-paragrafët 1.16 dhe 1.19 të rishikohen për të qenë në harmoni me Direktivën e BE-së. Po ashtu, te ky nen do të analizohet edhe përfshirja e furnizimit të barnave.
6. Neni 33, Lirimet në lidhje me transaksionet e caktuara që trajtohen si eksporte, riformulim i nën-paragrafëve të paragrafit 3 të këtij neni.
Po ashtu, te neni 33 të shtohet një paragraf i ri, i cili do të trajtoj procesin e ujemit (transaksionit barter) tek mullinjtë.
7. Neni 38, Mënyra e ushtrimit të së drejtës për të zbritur TVSH e zbritshme, të shtohet paragraf i ri ku rekomandohet që në rast të mos aplikimit të ngarkesës së kundërt të TVSH-së, kur të tjerat kushte janë plotësuar, të mos ketë kufizim për mosnjohje të TVSH-së së zbritshme deri në periudhën e fundit të vitit vijues, por e drejta e zbritjes në këto raste të jetë e kufizuar me periudhën 6 vjeçare.
Po ashtu, paragrafi 3 do të riformulohet për të definuar më qartë të drejtën e zbritjes së TVSH-së në rastet kur furnizuesi nuk është person i tatueshëm (deklarues për TVSH) por faturon me TVSH dhe në rastet kur furnizuesi është deklarues për TVSH, mirëpo, furnizimi nuk duhet të jetë me TVSH, por është faturuar me TVSH.
8. Neni 40, Kërkesat për Rimbursim të TVSH-së, të riformulohet duke inkorporuar procedurat e përcaktuara me Rregullore të brendshme të nxjerrë nga ATK në vitin 2017.
9. Neni 41, Rregullimi i zbritjeve, për pasurinë e paluajtshme të behet 10 vite e jo 20 vite siç është në Ligjin aktual.

10. Neni 42, Zbritja e TVSH-së së zbritshme në fillimin e aktivitetit ekonomik si person i tatueshëm i regjistruar për TVSH, të shtohet paragraf i ri ku duhet të njihet TVSH e zbritshme edhe për mallrat kapitale (për pjesën e pa zhvlerësuar), e jo vetëm për mallrat që tatimpaguesi i ka në stok, si dhe kufizimi i afatit kohor të blerjes së mallrave/aseteve.
11. Neni 43, Borxhi i keq për nevoja të TVSH-së, të rishikohet ky nen dhe të caktohet kohëzgjatja se për çfarë periudhe mund të njihet borxhi i keq.
12. Neni 47, Note debiti – notë krediti, të riformulohet dhe notë debiti/krediti nuk duhet të lidhet vetëm me nenin 41. Po ashtu, të shtohet një paragraf i ri, i cili ka të bëjë me lejim vjetor “Referenca në kontratën dhe shumën vjetore si bazë”.
13. Të rishikohet Shtojca III – Lista e furnizimeve të mallrave dhe shërbimeve për të cilat mund të zbatohen normat e ulura sipas paragrafit 3 të nenit 26.

Ligji për Tatimin në të Ardhura Personale:

1. Neni 7, Të ardhurat e tatueshme, të shtohet nën-paragraf i ri 1.10 – dividendat e pranuar nga personi rezident dhe jo-rezident, sipas rekomandimeve të Asistencës teknike të Bashkimit Evropian në Kosovë.
2. Neni 8, Të ardhurat e përjashtuara, të riformulohet, si dhe të shtohet paragrafi 1.28, me përmbajtjen si në vijim: “pasuria apo vlera e pasurisë së përvetësuar falas, me rastin e ndërrimit të pronarit të biznesit të aprovuar nga ATK, është e ardhur e përjashtuar për përvetësuesin (pronarin e ri) me kusht që pronari i ri të jetë bashkëshort/e apo pasardhës i pronarit (vajza, djali dhe i/e adaptuari), prindi apo pasardhësi i tij (vëllai apo motra).
Po ashtu, paragrafi 1.2 të riformulohet, paragrafi 1.12 (të ardhura të përjashtuara - pagat e personave me nevoja të veçanta) i këtij neni, të plotësohet me kompetencën e autoritetit shtetëror që dëshmon invaliditetin e personit.
Paragrafi 1.14, të riformulohet dhe të fshihen nën-paragrafët 1.14.1 dhe 1.14.2.
Paragrafi 1.26 – dividendat e pranuar nga personi rezident dhe jo-rezident, të fshihet, sipas rekomandimeve të Asistencës teknike të Bashkimit Evropian në Kosovë.
Paragrafi 1.27 - Pushimet tatimore dhe lehtësirat për bizneset e reja, të riformulohet në përmbajtjen që të ofrohen vetëm lehtësira për të gjitha bizneset, të cilat plotësojnë kriteret e përcaktuara me akt nënligjor. Po ashtu, të ky paragraf të merret parasysh edhe trajtimi i lehtësirave tatimore siç është përcaktuar me draft udhëzimin për lehtësime tatimore. Gjithashtu, këtu do të përfshihet edhe lirimi nga tatimi për të ardhurat e personave fizikë jo-afarist nga lëmi i bujqësisë deri në një limit të caktuar.
3. Neni 9, Të ardhurat nga pagat, paragrafi 1.8 të riformulohet me qëllim që të mos ketë dilema në rastet kur ka të bëjë me përfitime në gjësende apo përfitime në natyrë.

4. **Neni 13, Të ardhurat nga interesi**, të riformulohet dhe të shtohet paragraf i ri, i cili do të përcaktoj procedurat për trajtimin e të ardhurave nga interesi me një akt nënligjor të nxjerre nga Ministri.
5. **Neni 15, Dispozitat e përgjithshme për shpenzimet**, të riformulohet paragrafi 4 ku shuma 50,000€ të harmonizohet me pragun për TVSH, si dhe të shtohet paragraf i ri, i cili do t'i trajtoj shpenzimet e dokumentuara të cilat rrjedhin nga Vlerësimet dhe Rivlerësimet Doganore.
6. **Neni 26, Humbja tatimore**, paragrafi 2 të ndryshohet dhe bartja e humbjes tatimore mund të behet vetëm për 4 vite.
7. **Neni 27, Shpenzimet e qirasë**, të riformulohet me qëllim të ofrimit të sqarimeve më të detajuara
8. **Neni 28, Zbritjet e lejuara për aktivitetet me interes publik**, të rishikohet varësisht nga qëndrimi i Politikave Fiskale.
9. **Neni 33, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
10. **Neni 34, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime për Bizneset e Vogla Individuale**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
11. **Neni 36, Shmangia e tatimeve të dyfishta**, në paragrafin 1, të fshihet pjesa e fjalisë “nga aktivitetet ekonomike”.
12. **Neni 37, Mbajtja në Burim e Tatimit në të Ardhura**, të shtohet paragraf i ri, si në vijim: “Pagesat e fitoreve të lotarisë dhe lojërave të fatit të bëra për persona fizik jo afarist”.
13. **Neni 39, Tatimi i mbajtur në burim në Interes, në të Drejta pronësore dhe në Qira**, – të riformulohet emërtimi i nenit, si në vijim: “Tatimi i mbajtur në burim në interes, të drejta pronësore, në qira dhe në fitoret në lotari dhe lojëra të fatit”.
Po ashtu, paragrafi 4 të plotësohet me tekstin “përrjashtim në rastet kur të ardhurat e qiradhënësit janë të liruara nga tatimi”.
Po ashtu, pas paragrafit 4 të shtohet edhe një paragraf i ri, si në vijim: “Secili person fizik afarist, ortakëri apo grupim i personave, i cili paguan për fitoret në lotari apo lojëra të fatit, personave rezident dhe jo rezidentë, mban në burim tatimin dhjetë përqind (10%) në kohën e pagesës apo kreditimit.
14. **Neni 40, Mbajtja e tatimit në burim për kategori të veçanta**, paragrafi 1 të riformulohet me qëllim që të konkretizohet saktë se për cilat veprimtari duhet të mbahet tatimi në burim.

15. Neni 42, Ortakëritë dhe grupimi i personave, të riformulohet dhe me këtë nen të përfshihen edhe Konzorciumet e regjistruara në ATK vetëm për qëllime tatimore.
16. Neni 43, Pagesa e tatimit për veprimtaritë afariste, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar. Po ashtu, paragrafi 6, nën-paragrafi 6.2 të riformulohet duke mundësuar që parapagimi i tatimit të këtë mundësi në bartjen për shlyerjen e detyrimeve tatimore si në pagesa paradhënie apo edhe në cilindo lloj tatimi dhe kontribut pensional.

Ligji për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave:

1. Neni 2, Përkufizimet, paragrafi 1.21, - E drejta pronësore, do të specifikohet më qartë. Po ashtu te neni 2 do të rregullohen përkufizimet për të qenë unike në të gjitha Ligjet tatimore, si psh. Njësia e përhershme, etj.
2. Neni 5, Të ardhurat e tatueshme, riformulim në përmbajtje duke përfshirë edhe Korporatat e Vogla, si dhe korrigjime të gabimeve teknike.
Të shtohet paragraf i ri – Të ardhurat nga interesi, me qëllim të trajtimit në përputhje sikurse edhe me Ligjin për TAP (nenin 13 të TAP).
3. Neni 6, Shkallet e tatimit, të fshihet paragrafi 2 dhe Kompanitë e Sigurimit të trajtohen sikurse çdo person tjetër juridik. Gjithashtu nga Grupi punues do të trajtohet pjesa e provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit jetë dhe jo-jetë.
4. Neni 7, Të ardhurat e liruara, të fshihet paragrafi 2 - dividenta e pranuar nga personi rezident dhe jo-rezident, sipas rekomandimeve të Asistencës teknike të Bashkimit Evropian në Kosovë.
Po ashtu, Neni 7 – Të ardhurat e liruara, paragrafi 4, Pushimet tatimore dhe lehtësirat për bizneset e reja, të riformulohet në përmbajtjen që të ofrohen vetëm lehtësira për të gjitha bizneset, të cilat plotësojnë kriteret e përcaktuara me akt nënligjor. Po ashtu, te ky paragraf të merret parasysh edhe trajtimi i lehtësirave tatimore siç është përcaktuar me draft udhëzimin për lehtësime tatimore.
5. Neni 9, Shpenzimet e lejueshme, të shtohet paragraf i ri i cili do t'i trajtoj shpenzimet e dokumentuara, të cilat rrjedhin nga Vlerësimet dhe Rivlerësimet Doganore.
Po ashtu, paragrafi 4 i nenit 9, të riformulohet me qëllim të ofrimit të sqarimeve më të detajuara.
6. Neni 10, Zbritjet e lejuara për aktivitetet me interes publik, të rishikohet varësisht nga qëndrimi i Politikave Fiskale.

7. **Neni 13 – Fondi rezervë**, do të analizohet nga Grupi punues për ta riformuluar.
8. **Neni 23, Humbja tatimore**, paragrafi 2 të ndryshohet dhe bartja e humbjes tatimore mund të bëhet vetëm për 4 vite.
9. **Neni 27, Transferi i çmimeve**, të riformulohet me qëllim që hiqet preferenca ndaj metodës së çmimeve të krahasueshme të pakontrolluara dhe të mbetet sipas Udhëzimit Administrativ (ku metodat tradicionale preferohen mbi ato tradicionale) dhe sipas udhëzimeve të OECD-së.
10. **Neni 29, Njësia e Përhershme**, të riformulohet duke e harmonizuar me Modelin e OECD.
11. **Neni 30, Mbajtja e tatimit në burim në të ardhura**, të shtohet edhe një paragraf i ri, si në vijim: “Secili tatimpagues, i cili paguan për fitoret në lotari apo lojëra të fatit, personave rezident apo jo-rezident. Po ashtu paragrafi 3 i këtij neni të plotësohet me tekstin “përzjashtim në rastet kur të ardhurat e qiradhënësit janë të liruara nga tatimi”. Po ashtu, paragrafi 4 të riformulohet me qëllim të zgjerimit sikurse janë huazimet apo çdo interes nga institucionet financiare të licencuara nga BQK.
12. **Neni 31, Mbajtja e tatimit në burim për kategori të veçanta**, paragrafi 1 të riformulohet me qëllim që të konkretizohet saktë se për cilat veprimtari duhet të mbahet tatimi në burim.
13. **Neni 33, Trajtimi i aktiviteteve të sigurimit**, të fshihet, nëse fshihet paragrafi 2 i nenit 6 të Ligjit për TAK.
14. **Neni 34, Trajtimi i të ardhurave komerciale të Organizatave jo-qeveritare**, të riformulohet me qëllim të qartësimit të dispozitave ligjore për trajtimin tatimor të aktiviteteve ekonomike të OJQ-ve.
15. **Neni 35, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
16. **Neni 36, Kërkesat për Libra dhe Regjistrime për bizneset e vogla**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar.
17. **Neni 37, Deklarimi i tatimeve**, të riformulohet / plotësohet dhe përmirësohen gabime teknike. Po ashtu, te ky nen të shtohet një paragraf i ri i cili do të përcakton deklarin dhe raportimin nga OJQ-të.
18. **Neni 38, Pagesa e tatimit**, të riformulohet me qëllim të harmonizimit të limitit me pragun për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar. Po ashtu, paragrafi 6, nën-paragrafi 6.2 të riformulohet duke mundësuar që parapagimi i tatimit të këtë mundësi në bartjen për shlyerjen e detyrimeve tatimore si në pagesa paradhënie apo edhe në cilindo lloj tatimi dhe kontribut pensional.

Kapitulli 6: Analiza e opsioneve

Meqenëse ndryshimet e propozuara nuk janë të mundshme të adresohen përmes akteve nënligjore, hartimi i projektligjeve për ndryshim-plotësime mbetet opsioni i vetëm që mund të përmbush kërkesat e parashtruara në kapitullin e mësipërm (kapitulli 5) ku janë vendosur propozimet konkrete për të katër projektligjet:

- a. Ligjet aktuale në fuqi, edhe pse bëjnë adresimin e shumë çështjeve tatimore dhe procedurave, të drejtave dhe detyrimeve të tatimpaguesve dhe të Administratës Tatimore, në çështjet e propozuara për ndryshime, ka raste kur kanë qenë pengesë dhe nxitës i mos përmbushjes së obligimeve dhe pengesë për përmbushjen vullnetare.
- b. Edhe pse ligjet ekzistuese në pjesën dërmuese të tyre janë në pajtim me raportet e Institucioneve ndërkombëtare, përfshirë këtu edhe rekomandimet e FMN-së, të cilët adresojnë kryesisht problemin e borxheve të tatimpaguesve, në të cilën çështje kemi edhe ngeçjet më të mëdha të tatimpaguesve, pavarësisht statusit të tyre, bizneset individuale dhe juridike, po edhe ngeçjet e Administratës Tatimore. Këta e konsiderojnë Legjislacionin aktual të vështirë për t'u aplikuar. Andaj, kjo kërkon që ligjet ekzistuese të rishikohen, të bëhen më të thjeshta, më të qarta dhe mangësitë e identifikuar, si dhe gabimet teknike kërkojnë ndryshime dhe korrigjime. Këto probleme mund të adresohen vetëm me hartimin e Projektligjeve për ndryshim-plotësime, të cilat synohet të ofrojnë aplikim më të lehtë dhe më të qartë të dispozitave të përmbushjes tatimore.
- c. Ndryshimet do të adresojnë strukturën e ligjeve më objektiv të sqarimit dhe aplikimit më të lehtë në praktikë të legjislacionit tatimor. Ndryshimet e tilla përfshijnë gjithashtu thjeshtësimin e ligjeve duke përpiluar dispozitat e përgjithshme kur kjo është e mundur, dhe dispozitat e veçanta vetëm kur dispozitat e përgjithshme nuk janë të mjaftueshme.

Ndryshimet gjithashtu do të sqarojnë dispozita të caktuara të ligjit material dhe do të shtohen dispozita për të përmbushur standardet ndërkombëtare. Në fund, përmirësimet në ligjet ekzistuese do të sqarojnë më tej aplikimin e tyre në funksion të përmbushjes më të drejtë të tatimeve.

Pasojat e të gjitha opsioneve të konsideruara

Ndryshimi dhe plotësimi i ligjeve ekzistuese sipas llojit të tatimeve, si dhe hartimi i një Projektligji të ri për Administratën Tatimore dhe Procedurat, konsiderohet të jetë opsioni më i mirë dhe i rekomanduar për Qeverinë e Republikës së Kosovës. Më anë të këtyre ndryshimeve, synohet të adresohen të gjitha nevojat për realizimin e qëllimit të përcaktuar në këtë koncept dokument. Ndryshimet që synohet të adresohen në kuadër të opsionit të rekomanduar parashihen të lehtësojnë dhe të ngritin efektivitetin e zbatimit të ligjeve tatimore, e që synohet të shoqërohet me zvogëlimin e shpenzimeve për zbatimin e legjislacionit në përgjithësi. Konkretisht, pasojat që priten të prodhojë ky opsion janë implementimi më i lehtë i legjislacionit, përshpejtimi i procedurave, reduktimi i nevojës për sanksionim dhe, si rrjedhojë e proceseve të mundshme gjyqësore.

Vlerësimi i ndikimit financiar për secilin propozim

Për propozimet e shqyrtuara nga Grupi punues për përgatitjen e këtij Koncept Dokumenti nuk parashihet kosto shtesë financiare apo mund të kenë kosto minimale financiare. Po ashtu, shpenzimet buxhetore mes opsioneve të ndryshme nuk janë të theksueshme.

Opsioni i rekomanduar nga Grupi punues, pra, ndryshim/plotësimi i ligjeve ekzistuese tatimore si dhe hartimi i Projektligjit të ri për Administratën Tatimore dhe Procedurat, nuk parashihet kosto shtesë financiare, marrë parasysh që ndryshimet kryesore që duhet të bëhen janë kryesisht të fokusuara në problemet e harmonizimit të ligjeve, ato teknike dhe referenciale, si dhe evitimi i problemeve tjera gjatë zbatimit, si dhe marrë parasysh që opsioni i rekomanduar nuk do të kërkojnë krijimin e funksioneve të reja të detyrave plotësuese për institucionet publike.

Kapitulli 7: Konsultimi

Gjatë përgatitjes së Strategjisë Legjislative për vitin 2018 dhe Programit të Qeverisë së Republikës së Kosovës 2017 – 2021, për qëllime informative janë mbledhur informata me metoda direkte dhe indirekte, përfshirë këtu edhe çështjet që kishin të bëjnë me zbatimin e legjislacionit tatimor. Gjithashtu, pjesë e kontributit, përveç institucioneve ndërkombëtare si FMN-së, GIZ-it etj., janë edhe çështjet e ngritura nga komuniteti i biznesit përmes Odave ekonomike dhe Asociacioneve biznesore për vështirësitë që kanë hasur tatimpaguesit në raport me përmbushjen tatimore.

Kapitulli 8: Krahasimi i opsioneve

Opsioni 1 - Opsioni i adresimit të problemeve me hartimin e akteve nënligjore;

Opsioni 2 – Opsioni i adresimit të problemeve me anë të ndryshimit të qasjes së zbatimit dhe ruajtjes së status quos; dhe

Opsioni 3 - Opsioni i plotësimit dhe ndryshimit të ligjeve ekzistuese apo hartimit të ligjeve të reja.

Opsionit 1, adresimi i problemeve që janë propozuar përmes hartimit të akteve nënligjore konsiderohet i pa mundshëm sepse shumica e propozimeve duhet të inkorporohen në projektligjet e reja duke krijuar bazën ligjore që pastaj definimi i tyre të bëhet me akte nënligjore pas miratimit të ligjeve.

Opsioni 2, nënkupton mos ndryshimin e legjislacionit aktual tatumor dhe ruajtja e status quo dhe vazhdimi i zbatimit të ligjeve ekzistuese si të tilla nënkupton vazhdimin e pengesave në zbatimin e tyre.

Opsioni 3, parasheh tejkalimin e situatës ekzistuese përmes ndryshimeve substanciale të ligjeve ekzistuese me qëllim të krijimit të një ambienti sa më të përshtatshëm për të bërë biznes dhe njëkohësisht rritjes së përmbushjes së obligimeve tatumore nga ana e tatimpaguesve.

Kapitulli 9: Rekomandimi

Aprovimi i ligjeve të reja tatumore, në pajtim me opsionin e tretë do të mundësonte arritjen e qëllimeve të përmendura në fillim të këtij dokumenti: harmonizimi me legjislacionin e Bashkimit Evropian dhe praktikën ndërkombëtare, si dhe krijimin e një mjedisi më të favorshëm biznesor në funksion të rritjes së përmbushjes së obligimeve tatumore nga ana e tatimpaguesve.

Aprovimi i këtyre projektligjeve duhet të bëhet fillimisht nga Qeveria e Republikës së Kosovës e më pas të dërgohen tek Kuvendi i Republikës së Kosovës për aprovim final.

Kapitulli 10: Komunikimi

Në kuadër të hartimit të projektligjeve, pra në kuadër të konsultimeve paraprake dhe publike, politika e re do të komunikohet pjesërisht për palët e interesit të përfshira në këtë konsultim. Po ashtu, debatet që do të zhvillohen në Kuvendin e Kosovës do të shfrytëzohen për komunikimin e politikës së re për publikun.

Konsiderohet gjithashtu se për shkak të rëndësisë shumë të madhe që kanë këto projektligje, është e dëshirueshme që të ketë një komunikim adekuat me publikun dhe në këtë drejtim MF do të komunikojë me të gjithë aktorët relevant që janë të prekur. Komunikimi do të bëhet në formë të ndryshme, përfshirë komunikimin me shkrim, konsultime përmes tryezave të rumbullakëta, takime të ndryshme, etj.

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada -- Government
Ministria e Financave/Ministarstvo za finansije/ Ministry of Finance

**KONCEPT DOKUMENTA O TRETIRANJU
ZAKONSKOG OKVIRA
POREZA I POSTUPAKA U OKVIRU PORESKE UPRAVE
KOSOVA (PUK)**

KONCEPT DOKUMENTA O TRETIRANJU ZAKONSKOG OKVIRA POREZA I POSTUPAKA U OKVIRU PORESKE UPRAVE KOSOVA(PUK)

Ovaj koncept dokumenta je pripremljen u skladu sa Uputstvom br. 074/2012 o izradi koncepta dokumenata i memoranduma objašnjenja, od 19. marta 2012, u skladu sa Poslovníkom o radu Vlade Republike Kosova br. 09/2011 (Službeni list Republike Kosova / br 15 od 12. septembra 2011).

Ovaj koncept dokumenat je predviđen da se izradi u skladu sa planom rada Ministarstva finansija i kao takav je uključen u Zakonodavnom programu Vlade Republike Kosova u 2018.god.

Potreba za izradu ovog koncept dokumenta je nastala, jer trenutno poresko zakonodavstvo, iako adresira postupke, prava i obaveza poreskih obveznika, ali i Poreske uprave, u predloženim pitanjima za izmenama, bilo je situacija kada je bila prepreka i podstrekač neispunjavanja obaveza i ograničenja za dobrovoljno ispunjenje.

Koncept dokumenta je pripremljen od strane Ministarstva finansija i smatramo da su ispunjeni uslovi da ovaj dokument prosledi i usvoji od strane Vlade Republike Kosova.

Sadržaj

Poglavlje 1: Uvod.....	4
Poglavlje 3: Svrha i ciljevi	5
4. Opcije	6
Poglavlje 5: Sadržaj opcija.....	7
Zakon o poreskoj administraciji i postupci :	7
Zakon o porezu na dodatu vrednost:.....	12
Zakon o porezu na lični dohodak:	13
Zakon o porezu na dohodak korporacija:	15
Poglavlje 6: Analiza opcija	17
Ocena finansijskog uticaja za svaki predlog.....	18
Poglavlje 7: Konsultacije	18
Poglavlje 8: Poređenje opcija	19
Poglavlje 10: Komuniciranje.....	19

Poglavlje 1:Uvod

Ovaj koncept dokumenta je osnovan na Program Vlade Republike Kosova za period 2017-2021, kao i Nacionalnu strategiju Republike Kosovo za sprečavanje i borbu neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala za period 2014-2018 i osnovni su dokumenti na koje je podržana i Odluka Ministarstva finansija (MF) za osnivanje tima zaduženog za izradu ovog koncept dokumenta.

Trenutno, porezi na Kosovu su generalno regulisani posebnim zakonima, u zavisnosti od vrste poreza (porez na dodatu vrednost – PDV sa Zakonom br. 05/L-037, porez na lični dohodak – PLD sa Zakonom broj 05/ L -028, kao i porez na dobit korporacija – PDK sa Zakonom br. 05/L-029), a postupke reguliše Zakon br. 03 / L-222 o Poreskoj administraciji i postupcima, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-102 i 04 / L-223.

Međutim, sadašnje zakonodavstvo o porezu, iako adresira postupke, prava i obaveze poreskih obveznika, ali i Poreske uprave, u predloženim pitanjima o izmenama, bilo je situacija kada je bio prepreka i podstrekač neispunjenja obaveza i prepreka za dobrovoljno ispunjenje. S druge strane, Zakon sadrži i tehničke greške koje treba ispraviti.

Iako Zakon o Poreskoj administraciji i postupcima, u velikom delu je u skladu sa izveštajima međunarodnih institucija, uključujući i preporuke MMF-a, koja se uglavnom bave problemima dugova poreskih obveznika, u kom pitanju imamo i veći zastoj poreskih obveznika, bez obzira na njihov status, pojedinačna i pravna preduzeća, ali i zastoj Poreske uprave. Oni smatraju Zakon teškim za sprovođenje. Stoga, potrebno je da se zakon revidira, da je jednostavan, jasan i određeni nedostaci i tehničke greške zahtevaju izmene i korekcije. Ovi problemi se mogu adresirati samo izradom Nacrta zakona, koji ima za cilj da pruži lakše i jasnije sprovođenje odredbi poreskog ostvarivanja.

Izmene će adresirati strukturu Zakona u cilju pojašnjenja Zakona i lakšeg sprovođenja. Te izmene uključuju i pojednostavljenje Zakona izradom opštih odredbi kada je to moguće i posebne odredbe samo onda kada opšte odredbe nisu dovoljne.

Glavni razlozi za pripremu koncept dokumenta za ove zakone su usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije i međunarodnim praksama. Takođe, razlog je i stvaranje povoljnog poslovnog okruženja.

Stoga, u cilju adresiranja problema sa kojima se suočavaju poreski obveznici i institucije za sprovođenje Zakona, uključujući i suštinske i tehničke probleme važećih zakona i izazova koji se javljaju za dalje usklađivanje ovih zakona sa zakonodavstvom EU i međunarodnim praksama, Ministarstvo finansija je formirao Radnu grupu za izradu Koncepta dokumenta o tretiranju pravnog okvira poreza i procedura u okviru PUK-a, u sastavu od predstavnika iz Poreske uprave Kosova i zvaničnika iz Ministarstva finansija.

U radnoj grupi su bili uključeni i dali svoj doprinos i drugi odgovorni zvaničnici za oblasti koje su uticane od poreskog zakonodavstva. Takođe, poseban doprinos dao je i GIZ.

Poglavlje 2: Opis i definisanje ključnih pitanja

Radna grupa za izradu Koncepta dokumenta za tretiranje zakonskog okvira u oblasti poreza i postupaka u okviru PUK-a, uglavnom se fokusirala na ostvarenje utvrđenog cilja Odlukom Ministarstva finansija, identifikacijom potrebe za reviziju svih zakona prema vrsti poreza i Zakona o poreskoj administraciji i postupcima.

U pogledu usaglašenosti poreskih postupaka sa drugim zakonima, uglavnom je nalaženo neusaglašenost u rokovima, sa kojima su Zakoni u suprotnosti između njih, kao što je pravo deklaracije, rambursa i korekcije deklaracija, koji predstavlja sukob između njih, itd.

U sadržajnom smislu, većina tretiranih pitanja su prethodno identifikovane tokom sprovođenja postupaka od strane poreskih obveznika i prepreka na koje su naišli u praksi. Neki nedostaci su primećeni i van institucije PUK-a, koje su se bavile tretiranjem žalbi poreskih obveznika, kao što je Nezavisni odbor za razmatranje žalbi i Osnovni sud - Fiskalna divizija. Takođe, teškoće su predstavljene i u sprovođenju zahteva PUK za druge institucije za sprovođenje zakona, kao što je Kosovska policija, u slučaju zaustavljanja poreskih obveznika. Radna grupa za izradu koncept dokumenta adresirala je ova pitanja i druga pitanja, kao u tački pet (5) - Glavni elementi predložene politike (sažetost opcija).

Poglavlje 3: Svrha i ciljevi

Program Vlade Republike Kosova za period 2017-2021 i Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i suzbijanje neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala 2014-2018, su osnovni dokumenti na osnovu kojih je doneta i odluka Ministarstva finansija (MF) za uspostavljanje odgovornog tima za izradu ovog koncept dokumenta. Ekonomski razvoj i zapošljavanje, kao 3 cilj MF-a, zasnovane se na privatnu inicijativu, konkurentnost i otvoreno tržište, kao glavne snage koje obezbeđuju ekonomski prosperitet. Da bi se postigao ovaj cilj Vlade, izražen u program rada za period 2017-2021, neophodno je i poboljšanje zakonodavstva koji stvara mogućnosti za bolji razvoj poslovanja na Kosovu, kroz povećanu efikasnosti pružanja usluga, sistema državne inspekcije i smanjenja administrativnih opterećenja za preduzeća.

U cilju povećanja dobrobiti građana Republike Kosovo, II stub Programa Vlade je odredio kao prioritet u periodu 2017-2021:

1. Ekonomski razvoj, i
2. Zapošljavanje.

Tako da, Ministarstvo finansija odlučilo da osnuje radnu grupu za revidiranje pravnog okvira u oblasti direktnih i indirektnih poreza na Kosovu, tako da su podneti predlozi u funkciji pravilnog i lakšeg sprovođenja poreskih zakona i postupaka od strane poreskih obveznika i Poreske uprave u pogledu dobrovoljnog ostvarivanja poreza, koji su:

- Sistematizovati strukturu i sadržaj;
- Izmeniti potrebne odredbe;
- Korigovati tehničke greške; i
- Prilagođavanje sekundarnog zakonodavstva .

Postizanje ovih ciljeva uopšte, posebno održivog ekonomskog razvoja, uključujući i oblasti poreza zahteva da poresko zakonodavstvo je u funkciji poreskih ostvarivanja od strane poreskih obveznika, posebno dobrovoljno ostvarivanje poreza.

Ovaj određeni cilj, treba se realizovati kroz tri cilja:

- Sistematizacija odgovarajućih zakonskih odredbi na snazi;
- Dalje usklađivanje zakonodavstva sa preporukama domaćih i međunarodnih institucija; i
- Uklanjanje barijera za sprovođenje poreskog zakonodavstva u celini.

4. Opcije

U skladu sa utvrđenim odredbama u Uputstvu o izradi Koncept dokumenta, Radna grupa na njenim sastancima razmotrila tri moguće opcije, koja podržava Uputstvo, sa kojima se mogu adresirati njegov cilj, u cilju podizanja nivoa ostvarenja poreza na sledeći način:

Opcija 1. Opcija adresiranja problema sa izradom podzakonskih akata;

Opcija 2. Opcija adresiranja problema promenom pristupa primene i očuvanja statusa quo; i

Opcija 3. Opcija za izmenu i dopunu postojećih zakona ili izrada novih zakona.

Prva i druga opcija, ne mogu adresirati identifikovane probleme, stoga, jedina opcija za Radnu grupu za pripremu Koncept dokumenta je preporuka za Vladu Republike Kosovo da ostane mogućnost izrade zakona o izmenama i dopunama postojećih zakona, prema vrsti poreza (PDV, PLD i PDK) i izrada novog Nacrta zakona o poreskoj administraciji i postupcima, u zavisnosti od obima predloženih izmena.

Poglavlje 5: Sadržaj opcija

Glavni elementi predložene politike koje treba tretirati sa ova četiri nacrtu zakona fokusiraće se na sadržajni i tehnički smisao.

Neke od potrebnih suštinskih izmena, ali ne ograničavajući se, su kako sledi:

Zakon o poreskoj administraciji i postupci:

1. **Član 1. Definicije** - Treba preformulisati u cilju proširenja sadržaja definicija kako bi bile u skladu sa kretanjima u modernizaciji elektronskih usluga, posebno i u ostvarivanju poreza uopšte. Posebno su za preformulisanje identifikovani stavovi: 1.8. Pregled informacija; 1.9. Poreska deklaracija; 1.11. Podnošenje; 1.24. Poreski period; 1.41. Poreski obveznici, 1.42. Prenos sredstava, itd.
2. **Član 2. Poreska uprava Kosova-Novom reformom konsolidacije i reformatizacije institucija prihoda (Carine i PUK) u jednu agenciju**, predlog za pravno tretiranje može uticati na ulogu i odgovornosti PUK-a. S obzirom na ove promene treba preispitati i buduću ulogu PUK-a. Primer Slovenije i Hrvatske je veoma praktičan model za organizaciju i funkcionisanje oporezivanje i administracije. Imaju posebne zakone za instituciju (Poreska uprava) i poreske i administrativne procedure. Grupa preporučuje da ovaj model organizacije i funkcionisanja da bude i u verzijama budućih Zakona.
 - a. Posebno treba utvrditi pravo na osnivanje Kancelarije advokata poreskih obveznika i dužnosti ove funkcije, uprkos pravu na osnivanje organizacione strukture PUK-a.
3. **Član 3. Generalni direktor PUK-a-Odgovornosti direktora PUK**, utvrđenim u članu 3. treba se popuniti i sa mogućnošću određivanja plata (nagrada), posebnim za svoje zvaničnike, u saradnji sa Ministarstvom finansija. Ova mogućnost da se uzme kao model iz zakona Slovenije i Hrvatske za ove institucije. Posebno se preporučuje da se revidiraju i ojačaju stavovi 3.5 i 3.6. Takođe, kod člana 3, uzimajući u obzir modele zakona drugih zemalja tretiraće se i mogućnost postavljanja kazne u određenim slučajevima za službenike PUK-a, kada isti deluju na štetu poreskih obveznika.
4. **Član 11. Fiskalni broj i dobijanje fiskalnog sertifikata**- da bi imali jedinstvenu bazu podataka i izbegavanja dvostruke registracije u ARBK i PUK, smatramo da Agencija za registraciju biznisa na Kosovu treba da bude jedina agencija koja vodi trgovinski registar, vrši registraciju u trgovinskom registru, objavljuje podatke vođenog registra, na osnovu odredbi Zakona o trgovinskim društvima. U skladu sa razvojem informacionih tehnologija i standardizacije procesa registracije biznisa, njihovog opremljivanja fiskalnim brojevima, preporučuje se da se ovaj član preformuliše.

- a. Takođe, ovde će se razjasniti postupak opremljenja NVO-a fiskalnim brojem.
5. **Član 12. Ispisivanje poreskog obveznika, preformulisati-** kako bi imali jedinstvenu bazu podataka i izbegavanja dvostrukog ispisivanja u ARBK i PUK, smatramo da Agencija za registraciju biznisa na Kosovu treba da bude jedina agencija koja vodi trgovinski registar, vrši registraciju u trgovinskom registru, objavljuje podatke vođenog registra, na osnovu odredbi Zakona o trgovinskim društvima. Ovaj član treba preformulisati i da bude uslov za ispisivanje, ispunjenja uslova PUK-a. Treba se stvoriti mogućnost da ukoliko poreski obveznik obavesti PUK o prestanku njegovih aktivnosti za određeni poreski period, da se od njega ne zahteva da podnese poresku deklaraciju. U tom slučaju, njegovo obaveštenje o prestanku aktivnosti na određeni period treba smatrati kao deklaracija sa nula.
6. **Član 13. Stvaranje i zadržavanje registara, preformulisati-** stav 1 (tehnička greška) brisati ovaj deo teksta jer je ostao nenamerno " ostatak teksta ostaje nepromenjen".
- a. Eventualne izmene koje su postavljene u poreskom zakonu (PDV, PLD i PDK), kao i drugim zakonima (Finansijsko izveštavanje i računovodstvo, Zakon o penzijskim doprinosima, itd) takođe ogledati i u Zakonu o postupku kako ne bi bili u suprotnosti jedan sa drugim. U ovom članu, na poseban način je predloženo preformulisati stav 2.1, 4 i 5. S obzirom na uticaj ostvarivanja redovnog poreza da transakcije između osoba koje su uključene u poslovne aktivnosti, koji je utvrdio da "Svaka transakcija iznad petsto (500) evra, između onih koji su uključeni u ekonomske aktivnosti posle 1. januara 2009. godine treba da se izvrši preko bankovnog računa.
7. **Član 14 - Pristup knjigama, registracijama, kompjuterima i drugom opremom za očuvanje registara,** biće preformulisana dodavanjem novog stava koji će odrediti trajanje poreske kontrole.
8. **Član 15. Prikupljanje informacija ili dokaza-** stav 3, bilo koje lice koji se ne pojavi na navedeno mesto i vreme, ili daje informacije kao odgovor na zahtev za informacijama iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom od petsto (500) evra.
- a. Treba da bude deo analize za njenu primenu od strane PUK-a, i ako se ispostavi analiza sa interesom za ostvarivanje, ostati, u protivnom treba se modifikovati.
9. **Član 18. Samoocenjivanje-**Treba razjasniti situacije u kojoj poreski obveznici čine korekcije za periode u kojima nije bilo procenjivanja od PUK-a, naročito perioda pre onih koji je izmenio procenu od PUK-a. Svaku izmenu ogledati na obostrani način (za poreske obveznike i PUK). Takođe, treba se uskladiti sa Zakonom o PDV-u (član 38). Treba biti deo analize za njegovo sprovođenje od PUK-a , u funkciji usklađivanja sa sudskim zahtevima za zastarelost predmeta, i ako se ispostavi analiza sa interesom za ostvarivanje, ostati, u protivnom treba se modifikovati.
10. **Član 19. Procena generalnog direktora za porez-** Preformulisati, u cilju eliminisanja dvosmislenosti i izražavanja subjektivnosti. Ovaj član treba preformulisati i bude

jasniji, eliminisanjem konfuzije u izrazu "veruje" jačajući prisustvom dokaza i informacija. Izmene ovog člana treba da sadrže i koncept projekta ZGJONA (BUSTRA), koji se razvija kao pilot projekat podržan od strane nemačkih stručnjaka, odnosno iz GIZ-a. Preporučuje se preformulisanje člana 19 u celini. Takođe, u članu 19. dodaje se novi stav, koji će odrediti u slučaju ponovne kontrole nakon od Odeljenja za žalbe ili suda, poreski službenik i njegov neposredni pretpostavljeni koji su učestvovali u prvoj proceni neće moći da učestvuju u drugoj ponovnoj kontroli.

a. Tako da, preformulisaće se član 19. u celini.

11. **11. Član 20. Rokovi za ocenu-** preporučuje se preformulisanje člana 20 zbog nejasnoća između st. 1. i 2. ovog člana.
12. **12. Član 21. Žalba kada postoji procena rizika, stav 1-** ako se vraća organ ODBORA, onda ostaje onakav kakav je, u suprotnom onaj deo gde se pominje odbor treba izmeniti u Osnovnom sudu.
13. **Član 22. Objašnjenje o oceni-** treba preformulisati definisanjem elemenata koji će biti sadržani u administrativnom aktu.
14. **Član 28. Kamata-prijava za primenu kamate i kazni** bi trebalo pronaći efikasniju i ohrabrujući oblik za poreskog obveznika. Konkretno, treba da se revidira stav 2. Ograničenje toka kamata treba da se odnosi na pravo PUK-a za ograničeni period prikupljanja poreza, pa ga treba izmeniti u skladu sa vremenom prikupljanja poreza. Postoje predlozi za primenu ograničenja protoka kamatnih stopa i nakon dostizanja određenog nivoa prestati sa obračunom kamate.
15. **Član 30. Krediti i povraćaji-** preporučuje se da se ovaj član dopuni/izmeni, obuhvatajući i predviđene postupke unutrašnjim pravilnikom PUK-a za razmatranje zahteva za povraćaj, donet 2017. godine.
16. **Član 33. Teret-** treba preformulisati radi potpunijeg razjašnjenja u funkciji pravedne primene u slučaju vremena i vrednosti tereta, kada se imovina proda na aukciji. Takođe, stoji predlog da se za teret postavljaju posebna ograničenja u cilju povećanja efikasnosti i narušavanja poreskih obveznika u razvoju poslovanja. Ideja je da se unapred obavi procena imovine za nametanje tereta (npr. teret se stavlja na imovinu koja je srazmerna dvostrukom poreskom dugu). Takođe, treba razmotriti efikasnost poreskog terećenja imovine Društvenog preduzeća kojim upravlja KAP.
17. **Član 36. Prodaja na javnoj aukciji i član 37. Obavezna ograničenja na priuudno prikupljanje-** treba revidirati, razjasniti i dopuniti kako bi bili efikasniji za naplatu poreza.
18. **Član 41. Obustave za udaljavanje-** ova odredba često je bila kontroverzni zahtev Kosovske policije i komentarisano da je upad u sudske postupke,. Definirati i analizirati njegovo sprovođenje od strane PUK-a i njegovih efekata. Takođe, preimenovati naslov odeljenja "Neodobravanje za udaljavanje"

19. **Član 43. Nenaplaćeni poreski dugovi-** za poreske dugove, uporedo razmatranje primene sankcija i interesa treba da se razmotre mogućnosti jačanja funkcije Prinudnog prikupljanja i pojednostavljenje procedure za otpis dugova. Otkazivanje i otpis duga da su tačno definisani, kako se preporučuje i kod dela prinudne naplate (bilo kakva ograničenja u prinudnom prikupljanju tretirati i na funkciji otkazivanja duga).
20. **Član 45-Generalni direktor može da promeni karakter sporazuma, biće pregledani u cilju razjašnjenja načina i slučajeva** kada se transakcije ponovo karakterišu.
21. **Član 46, Transakcije između povezanih lica,** preformulisati kako bi definisali situacije u kojima transakcije nisu po tržišnoj vrednosti.
22. **Član 47. Razmena transakcija i izveštavanje informacija od trećih lica-** da se preformuliše da bi se preciznije razjasnio trenutak razmene transakcija, kao i usklađivanje sa poreskim zakonima (PDV, PLD i PFK). Takođe, preformulisane stave 3 ovog člana, pri čemu će izuzeti davaoca deklaracije PDV-a da bi dostavili Izveštaj o kupovini preko 500 evra, pošto dostavljaju knjigu za kupovinu i knjigu prodaje svakog meseca i tu obuhvataju sve njihove transakcije.
23. **Član 48. Pod deklaracija o prihodima i preusmerenim inkasiranjima-** Zahteva se da se ovaj član proširi kako bi se utvrdilo u kom slučaju PUK može koristiti metod indirektno kontrole i koji indirektni metod u kom slučaju. Tekst ovog članka je veoma uopšten i ostavlja prostor za zloupotrebu ili subjektivizam.
24. **Član 49. Sankcije za neispunjavanje-** sankcije iz člana 50. do 61. ovog zakona smatraju se poreskom obavezom PUK-a i naplaćuju se kao porez. Svi ovi članovi treba da se revidiraju, analiziraju za njihovu implementaciju kako bi se poboljšala funkcionalnost PDK-a i olakšalo promovisanje dobrovoljnog usaglašavanja. Treba revidirati kazne, uzimajući u obzir Zakon o prekršajima, konkretnije procedure utvrđene ovim zakonom. Izmene ovog člana trebaju obuhvatiti i koncept GLOBAL projekta (BUSTRA), koji se razvija kao pilot projekat podržan od strane nemačkih stručnjaka, a to je organizacija GIZ.
- a. Takođe, kod ovog člana će se razmotriti mogućnost utvrđivanja primene kazni definisane samo u slučajevima kada poreski službenik zaključio povrede, a ne i u slučajevima kada poreski obveznik sam obaveštava PUK za greške do kojih je došlo. .
25. **Član 59. Administrativna kazna za robu bez porekla-** zajedno sa ispravkom reči "poreklo" sa rečju "dokumentacija" treba preformulisati u cilju razjašnjavanja prijave i mora se podudarati sa obimom sticanja imovine.
26. **Član 60. Kazna za građansku prevaru-** treba revidirati, možda čak i potpuno ukloniti. Razlog za ovaj predlog je zasnovan na činjenicu da je primenjen samo jednom i to bez preporuke pravne službe PUK-a.

27. **Član 62. Smanjenje sankcija-** Treba smanjiti sankcije, treba dodati nove stavove koji će odrediti sankcije u slučaju neposredne isplate novčanih kazni (npr. Ako novčana kazna koju primenjuje PUK poreski obveznik plaća u roku od 10 dana, plaća se samo 50% od novčane kazne).
28. **Član 63. Krivična dela iz oblasti poreza-** kod stava 4, ova odredba treba da prethodi članu 313 Krivičnog zakona Republike Kosovo u pogledu krivičnih dela u oblasti oporezivanja ili izbegavanja doprinosa za penziju. Uskladiti sa Krivičnim zakonikom Kosova.
29. **Član 72. Učešće PUK u sudskim postupcima-** radi pravilne prezentacije činjenica, koje se odnose na procenu poreza poreskog obveznika od strane PUK-a, ovaj član treba revidirati i proširiti prava PUK-a u procesu zastupanja u sudskom postupku. Analizirati funkcionalnu stranu zastupanja PUK-a u sudu. Smatramo preko potrebnim da teret dokazivanja snosi PUK.
30. **Član 77. Žalbe u Poreskoj upravi-** Pored olakšica i pojednostavljenja kazni i novčanih kazni, rok za donošenja odluke (odgovora), nezadovoljnoj stranci i treba razmotriti u najkraćem mogućem roku. Isto tako, žalbe poreskih obveznika treba uskladiti sa drugim nivoima žalbe u skladu sa drugim institucijama, obuhvatajući mogućnost plaćanja poreza za poreske obveznike koji podnose žalbu Odeljenju za žalbe. (izmenite tekst: umesto BPR, sada Fiskalna divizija).
- a. Takođe, u ovom članu će se utvrditi u slučajevima kada Odeljenje za žalbe vraća pitanja za ponovno odlučivanje, ponovna kontrola će uključiti samo slučajeve u kojima poreski obveznik je uložio žalbu i Odeljenje za žalbe je odobrio.
 - b. Takođe, u ovom članu će se utvrditi dozvoljavanje podnošenja žalbe za procene koje izdaje Jedinice za poreske istrage.
31. **Član 78. Osnivanje Nezavisnog odbora za revidiranje-** da se preformuliše odredba shodno Zakonu Br. 04/L-102, ili povratak mandata Odboru za žalbe i podneske, tretiraće se kao mogućnost u okviru pripreme Nacrta zakona.
32. **Član 82. Iznuđivanje plaćanja tokom žalbenog postupka-** dodati novi stav o uspostavljanju ograničenja na prinudnu naplatu (konfiskaciju) i za pokretnu imovinu, do odluke Odeljenja za žalbe PUK-a. Ovo će stvoriti veću verodostojnost za PUK u odnosu na poreske obveznike.
33. **Član 85. Očuvanje integriteta PUK-a i protiv korupcije-** razmotriti usaglašavanje sa Zakonom o sukobu interesa.
34. **Član 86. Međunarodne privremene mere-**Preformulisati putem davanja jasnih razjašnjavanja, obuhvatajući i preformulisanje imenovanja člana.

Zakon o porezu na dodatu vrednost:

1. Član 2, definicije, preformulisace se definicija” Snabdevanje” u cilju pojašnjenja da je reč o prodaji ili kupovini. .
2. Član 20. Mesto isporuke usluga- stav 2, podstav 2.2 i stav 4, podstav 4.2, da se revidira, kako bi se uskladio sa Direktivom EU.
3. Član 22. Trenutak nastanka obaveze i terećenje sa PDV-om za isporuku roba i usluga- da se preformulišu stav 2, podstav 2.3, pod-podstva 2.3.1.
4. Član 23. Trenutak nastanka obaveze i terećenja sa PDV-om na uvoz robe, preformulisati ovaj član u celini kako bi odložili plaćanje PDV-a na uvoz do deklarisanja deklaracije PDV-a, slovenački model.
5. Član 27. Izuzeća za određene aktivnosti od javnog interesa - stav 1, tačke 1.16 i 1.19, treba da se revidiraju kako bi se uskladili sa Direktivom EU. Takođe, kod ovog člana analiziraće se i uključivanje snabdevanja lekovima.
6. Član 33. Izuzeća koja se odnose na određene transakcije tretirane kao izvoz- preformulisati podstav stava 3 ovog člana.
Takođe, kod člana 33 dodati novi stav, koji će tretirati proces ujema (barter transakcija) kod mlinova.
7. Član 38. Način ostvarivanja prava na popust ulaznog PDV-a - dodati novi stav gde se preporučuje da u slučaju ne-primene terećenja ugovorne strane sa PDV, kada su ispunjeni drugi uslovi, da ne postoji ograničenje za ne priznavanje ulaznog PDV-a do kraja naredne godine, ali pravo na smanjenje u ovim slučajevima ograničeno je na period od 6 godina. Takođe, stav 3 će biti preformulisati kako bi definisalo pravo na smanjenje PDV-a u slučajevima kada dobavljač nije poreski obveznik (deklaratant za PDV), ali fakturiše sa PDV-om i u slučajevima kada je dobavljač deklaratant PDV-a, ali snabdevanje ne može biti sa PDV-om , ali je fakturisan sa PDV-om.

8. **Član 40. Zahteva za povraćaj PDV-a** - biće preformulisano uvođenjem postupaka utvrđenih Internim pravilnicima koje je PUK izradio u 2017. godini.
9. **Član 41. Uređenje popusta**- za nepokretnu imovinu da se ubaci na 10 godina, a ne za 20 godina kako je to u važećem zakonu.
10. **Član 42. Popust ulaznog PDV-a** na početku privredne delatnosti kao oporezivo lice registrovano za PDV, dodati novi stav gde se ulazni PDV priznaje i za kapitalne proizvode (za deo koji nije amortizovan) a ne samo za robu koju poreski obveznik ima na zalihama, kao i za ograničavanje vremenskog roka za kupovinu robe/imovine.
11. **Član 43. Loši dug za potrebe PDV-a** - revidirati ovaj član i odrediti rok u kom periodu može biti poznat loš dug.
12. **Član 47. Obaveštenje o zaduživanju-kreditna nota** - preformulisati i ako zaduživanje/ krediti ne treba da se odnosi samo na član 41. Takođe, dodati novi stav, koji se odnosi na godišnje odobravanje "Reference u ugovorni i godišnji iznos kao osnove."
13. **Revidirati Prilog III-Spisak isporuke dobara i usluga** za koje se snižene stope mogu primenjivati prema stavu 3 člana 26.

Zakon o porezu na lični dohodak:

1. **Član 7. Oporezivi dohoci**, - dodati novi podstav 1.10 - dividendu koju primi rezident i nerezidentno lice, prema preporukama Evropske unije o tehničkoj pomoći na Kosovu.
2. **Član 8. Izuzeti dohoci** - preformulisati, i dodati stav 1.28 sa sledećim sadržajem: " besplatno stečena imovina, u slučaju promene poslovnog vlasnika, odobrena od strane PUK, je prihod isključenih dobitnika koristi (novog vlasnika) , roditelj ili njegov naslednik (bratili sestra). Takođe, stav 1.2 preformuliše se stav 1.12 (isključeni prihodi - zarade lica sa posebnim potrebama) ovog člana dodaje se u nadležnosti državnog organa koji dokazuje nesposobnost osobe. Stav 1.14, preformuliše se i briše pod stava 1.14.1 i 1.14.2. Stav 1:26 – primljena dividenda od strane lica sa prebivalištem i nerezidentna brisati i pod preporuci tehničke pomoći Evropske unije na Kosovu. Stav 1:27 - Oslobođenja od plaćanja poreza i olakšica za nova preduzeća, preformulisati u sadržaju da bi se obezbedio samo podsticaj za sva preduzeća koja ispunjavaju postavljene kriterijume podzakonskim aktom. Takođe, ovaj stav treba uzeti u obzir tretiranje poreskih olakšica predviđanim u nacrtu uputstva za poreske olakšice. Takođe, odve će biti uključene i poreske olakšice za prihode nekomercijalnih fizičkih lica u oblasti poljoprivrede do određene granice.

3. **Član 9. Prihodi od zarada**-stav 1.8 preformuliše radi izbegavanja bilo kakvih dilema u slučaju naknada u stvarima ili na prirodi.
4. **Član 13. Prihodi od kamata**-preformuliše se i dodaje novi stav koji određuje postupke za tretiranje prihoda od kamata podzakonskim aktom koji donosi ministar.
5. **Član 15. Opšte odredbe za rashode**-preformulisati stav 4, gde se iznos od 50.000 € usklađuje sa pragom PDV-a, a dodaje se novi stav koji će pokrivati dokumentovane troškove proisteklih iz Ocena i carinske revizije.
6. **Član 26. Poreski gubici**- stav 2 menja se i prenos poreskog gubitka može se izvršiti samo za 4 godine.
7. **Član 27, troškovi zakupa**, preformulisati kako bi pružili detaljnija objašnjenja
8. **Član 28. Odbitak za aktivnosti od javnog interesa**, da budu revidiran u zavisnosti od stava fiskalne politike.
9. **Član 33. Zahtevi za knjige i registrovanja**-treba preformulisati kako bi se uskladila granica sa pragom poreza na dodatu vrednost.
10. **Član 34. Zahtevi za knjige i registrovanje za mala individualna preduzeća**- treba da budu preformulisani radi usklađivanja granica sa pragom poreza na dodatu vrednost.
11. **Članom 36. Izbegavanje dvostrukih oporezivanja**-u stavu 1, briše se deo rečenice "iz ekonomskih aktivnosti".
12. **Član 37. Zadržavanje na izvoru poreza na dohodak**- dodati novi stav kako sledi: "Isplate dobitaka na lutrije i igru na sreću za neposlovna fizička lica".
13. **Član 39. Zadržani porez na izvor, na kamatu, na imovinska prava i zakup**-preformulisati naslov člana kako sledi: "Porez po odbitku od kamata, imovinskih prava, zakupa i dobitaka u lutriji i igru na sreću".
Takođe, stavu 4 treba dopuniti tekstem - "izuzetak u slučajevima kada su prihodi zakupodavca oslobođeni od poreza".
Takođe, posle stava 4. dodaje se novi stav: - "Svako poslovno fizičko lice, partnerstvo ili grupacija lica koja plaćaju za dobitak u lutriji ili igru na sreću, rezidentna i nerezidentna lica, zadrži u izvoru porez od deset procenata (10%) u vreme plaćanja ili kreditiranja.

14. **Član 40. Zadržavanje poreza na izvor za posebne kategorije-**stav 1 preformuliše se kako bi se precizno odredile aktivnosti koje se obavljaju sa porezom izvoru.
15. **Član 42. Partnerstva i grupisanje osoba-**treba preformulisati, a ovaj član takođe obuhvata partnerstvo registrovanu u PUK-a samo za poreske svrhe.
16. **Član 43. Isplata poreza na poslovne aktivnosti-** preformulisati radi usklađivanja, limita sa pragom poreza na dodatu vrednost. Takođe, stav 6, postav 6.2 treba da se preformuliše, omogućavajući da pretplata poreza omogućava prenos za brisanje poreskih obaveza, kako u avansu tako i bilo koju vrstu poreza i penzijskih doprinosa.

Zakon o porezu na dohodak korporacija:

1. **Član 2. Definicije-** stav 1.21 – Imovinsko pravo , će se specifikovati jasnije Takođe, član 2 reguliše definicije da budu jedinstvene u svim poreskim zakonima, na primer Stalna jedinica, itd
2. **Član 5. Oporezivi dohodak -** preformuliše se sadržaj obuhvatajući male korporacije i ispravke tehničkih grešaka.
Dodati novi stav - Dohodak od kamate, sa ciljem tretiranja u skladu sa Zakonom o PLD-u (član 13 PLD).
3. **Član 6, stopa poreza-** izbrisati stav 2 i osiguravajuća društva da budu tretirana kao i svako drugo pravno lice. Takođe, od Radne grupe će se tretirati deo tehničkih i matematičkih provizija za životne i neživotne osiguranike.
4. **Član 7. Izuzeti prihodi-**brisati stav 2 - primljena dividenda od strane rezidentnog i nerezidentnog lica, prema preporukama Evropske unije o tehničkoj pomoći na Kosovu. Takođe, član 7 - Izuzeti dohodak,-stav 4, Poreska mirovanja i olakšice za nova preduzeća, preformulisati u sadržaju kako bi se obezbedili samo olakšice za sva preduzeća koja ispunjavaju kriterijume ovim podzakonskim aktom. Takođe, kod ovog stava treba uzeti u obzir tretiranje poreskih olakšica kao što je predviđeno u nacrtu uputstva za poreske olakšice.

5. **Član 9. Dozvoljeni rashodi-** dodaje novi stav koji će pokrivati dokumentovane rashode koji proizilaze iz Ocene i carinske revizije.
Takođe, stav 4 člana 9, preformulisati sa ciljem pružana detaljnijih pojašnjenja.
6. **Član 10- Odobrena smanjenja za aktivnosti od javnog interesa,** revidirati u zavisnosti od stava fiskalne politike.
7. **Član 13 - Rezervni fond,** biće analizirani od strane Radne grupe da bi se preformulisao.
8. **Član 23. Poreski gubitak-**stav 2 menja se i prenos poreskog gubitka može se izvršiti samo za 4 godine..
9. **Član 27, Transfer cena-** preformulisati kako bi se uklonili preferencije prema metodi nekontrolisanih uporednih ceni i ostanu pod Administrativnim uputstvom (gde su tradicionalne metode prednost u odnosu na transakcionalne) i prema uputstvima OECD .
10. **Član 29. Stalna jedinica-**preformulisati usklađivanjem sa Modelom OECD-a.
11. **Članu 30. Zadržavanje poreza na dohodak-**dodati novi stav kako sledi: "Svaki poreski obveznik koji plaća lutrije ili igru na sreću za dobitke rezidentnim ili nerezidentnim licima. Takođe, stav 3 ovog člana dopunjen je tekstem "izuzetak u slučajevima kada su dohoci zakupodavca oslobođeni od poreza".
Takođe treba da se preformuliše stav 4 u cilju ekspanzije kao što su pozajmljivanja ili bilo kakav interes od iniciranih finansijskih institucija od CBK-a.
12. **Član 31. Zadržavanje poreza na izvor za posebne kategorije-** preformuliše se stav 1 kako bi se tačno identifikovao za koje aktivnosti bi trebalo da zadrži porez na izvor.
13. **Član 33. Tretiranje aktivnosti osiguranja-** briše se, ako se briše stav 2 člana 6. Zakona o PDK .
14. **Član 34. Tretiranje komercijalnih prihoda nevladinih organizacija,** preformulisati u cilju razjašnjenja zakonskih odredbi o poreskom tretiranju aktivnosti NVO.
15. **Član 35. Uslovi za knjige i registracije-**preformulisati kako bi se uskladila granica sa pragom poreza na dodatnu vrednost.
16. **Član 36. Zahtevi za knjige i registracije za mala preduzeća-**treba preformulisati kako bi se uskladio prag granice sa pragom Poreza na dodatnu vrednost.

17. **Član 37. Deklaracija poreza.** preformulisati/dopuniti i ispraviti tehničke greške. Takođe, u ovom članu dodati novi stav koji će odrediti deklaraciju i izveštavanje NVO.
18. **Član 38. Isplata poreza--** preformulisati kako bi se uskladila granica sa pragom poreza na dodatnu vrednost. Takođe, stav 6, podstav 6.2 treba da se preformuliše, omogućavajući da pretplata poreza ima olakšice ove mogućnosti u prenosu za brisanju poreskih obaveza, kako na avans, ili u bilo koju vrstu poreskih i penzijskih doprinosa.

Poglavlje 6: Analiza opcija

Budući da predložene izmene nije moguće adresirati preko podzakonskih akata, izrada Nacrta zakona o izmenama i dopunama ostaje jedina opcija koja može da ispuni zahteve u gore navedenom poglavlju (Poglavlje 5), u kome su prikazani konkretni predlozi za sva četiri nacrta zakona:

- a. Sadašnji zakoni koji su na snazi, iako adresiraju mnoga poreska pitanja i postupke, prava i obaveze poreskih obveznika i Poreske uprave, na predložena pitanja o izmenama, ima slučajeva kada su bile prepreke i podstrekač neispunjavanja obaveza i prepreka za dobrovoljno ostvarivanje.
- b. Iako u postojećim zakonima u većini su u skladu sa izveštajima međunarodnih institucija, uključujući i preporuke MMF-a, koja uglavnom adresiraju probleme dugova poreskih obveznika, u kom slučaju imamo i veći zastoj poreskih obveznika, bez obzira na njihov status, pravnih i fizičkih preduzeća, ali i zastoj Poreske uprave. Oni smatraju sadašnje zakonodavstvo teško sprovodljivim. Stoga, ovo zahteva da se postojećim zakonima revidiraju, pojednostave, budu jednostavniji i uočeni nedostaci, kao i tehničke greške zahtevaju izmene i korekcije. Ovi problemi se mogu adresirati samo uz izradu nacrta zakona o izmenama i dopunama, koja imaju za cilj da obezbede lakše i jasnije sprovođenje odredbi poreskog ostvarivanja.
- c. Izmene će adresirati strukturu objektivnijih zakona pojašnjenja i lakše sprovođenje u praksi poreskog zakonodavstva. Takve izmene uključuju i pojednostavljenje zakona izrađujući opšte odredbe kada je to moguće i posebne odredbe samo kada opšte odredbe nisu dovoljne.

Izmene će takođe pojasniti pojedine odredbe materijalnog zakona i dodati odredbe za ispunjavanje međunarodnih standarda. Na kraju, poboljšanja u postojećim zakonima će dodatno pojasniti njihovo sprovođenje u funkciji pravilnijeg ostvarivanja poreza.

Posledice svih razmatranih opcija

Izmena i dopuna postojećih zakona po vrsti oporezivanja i izrada novog Zakona o poreskoj upravi i procedurama smatra se najboljem i preporučenom opcijom za Vladu Republike Kosovo. Cilj ovih izmena, jeste rešavanje svih potrebnih rešavanja svih potreba za postizanje definisanog cilja u ovom konceptu. Izmene koje su predviđene imaju za cilj rešavanje u okviru preporučene opcije kako bi se olakšalo i poboljšalo delotvornost primene poreskih zakona, a koji je namenjen da bude praćen smanjenjem troškova primene zakonodavstva uopšte. Konkretno, posledice koje se očekuju da proizvedu ovu opciju su lakša implementacija zakonodavstva, ubrzanje procedura, smanjenje potrebe za sankcijom i, kao rezultat mogućih sudskih postupaka.

Ocena finansijskog uticaja za svaki predlog

Za predloge koje je Radna grupa razmatrala radi pripreme ovog koncepta, ne predviđa se dodatni finansijski trošak ili mogu imati minimalne finansijske troškove. Takođe, rashodi budžeta između različitih opcija nisu izraženi.

Preporučena opcija Radne grupe, dakle, izmena/dopuna postojećih poreskih zakona i izrada novog Nacrta zakona o poreskoj upravi i procedurama, ne predviđa dodatne finansijske rashode, s obzirom na to da se glavne izmene, uglavnom, usmeravaju na probleme usklađivanja zakona, onih tehničkih i referentnih i izbegavanja drugih problema tokom implementacije, a uzimajući u obzir da preporučena opcija neće zahtevati stvaranje novih funkcija dopunskih obaveza za javne institucije.

Poglavlje 7: Konsultacije

Tokom pripreme Zakonodavne strategije za 2018. i Vladinog Programa Republike Kosovo 2017-2021, informacije su prikupljene u informativne svrhe putem direktnih i indirektnih metoda, obuhvatajući pitanja vezana za primenu poreskog zakonodavstva. Takođe, deo doprinosa, pored međunarodnih institucija poput MMF-a, GIZ-a i dr., su i pitanja koja privredna komora pokreće preko privrednih komora i poslovnih udruženja zbog poteškoća sa kojima se poreski obveznici susreću u odnosu na poreskim izmirenja.

Poglavlje 8: Poređenje opcija

Opcija 1 – Opcija adresiranja problema u izradi podzakonskih akata;

Opcija 2 - Opcija adresiranja problema promenom pristupa aplikacije i očuvanje statusa quo; i

Opcija 3 - Opcija izmena i dopuna postojećih zakona ili izradi novih zakona

Opcija 1, adresiranje problema koji su predloženi za izradu podzakonskih akata smatra se nemogućim, jer većina predloga treba da budu uključeni u novom nacrtu zakona stvarajući pravni osnov, jer zatim njihovo definisanje uradi sa podzakonskim aktima nakon usvajanja zakona.

Opcija 2 znači ne menjati trenutno poreskog zakonodavstva i očuvanje statusa quo i nastavak sprovođenja postojećih zakona, kao takva podrazumeva nastavak prepreka za njihovo sprovođenje.

Opcija 3. Predviđa prevazilaženje postojećeg stanja kroz značajne promene postojećih zakona kako bi se stvorilo više pogodno okruženje za poslovanje i istovremeno povećanje ispunjenja poreskih obaveza od strane poreskih obveznika.

Poglavlje 9: Preporuka

Usvajanje novih poreskih zakona, u skladu sa trećom opcijom će omogućiti postizanje ciljeva navedenih na početku ovog dokumenta, usklađivanja sa zakonodavstvom EU i međunarodnim praksama, kao i stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta kako bi se povećalo ispunjenje poreskih obaveza od strane poreskih obveznika.

Usvajanje ovih Nacrta zakona treba se uraditi prvo od strane Vlade Republike Kosova, a zatim poslati Skupštini Republike Kosova na konačno usvajanje.

Poglavlje 10: Komuniciranje

U okviru izrade nacrta zakona, odnosno u okviru preliminarnih i javnih konsultacija, nova politika će delimično biti dostavljena zainteresovanim stranama obuhvaćenim u ove konsultacije. Takođe, rasprave koje će se održati u Skupštini Kosova biće iskorišćene za saopštavanje nove politike javnošću.

Takođe, smatra se da zbog veoma velikog značaja koji imaju ovi nacrti zakona, poželjno je da imaju adekvatnu komunikaciju sa javnošću i u tom pogledu MF će komunicirati sa svim relevantnim akterima koji su pogođeni. Komunikacija će biti u različitim oblicima, uključujući pisane komunikacije, konsultacije kroz okrugle stolove, sastanke, itd